

Försvarsutskottets betänkande 2019/20:FöU7

Civilt försvar och krisberedskap

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår alla motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående beredningar inom Regeringskansliet. Motionsyrkandena handlar i huvudsak om skydd mot olyckor, samhällets fredstida krisberedskap och civilt försvar.

Vissa motionsyrkanden behandlas i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under mandatperioden.

I betänkandet finns 27 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och ett särskilt yttrande (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning.....	10
Utskottets överväganden.....	11
Totalförsvaret	11
Kultursektorns roll i totalförsvaret	13
Frivilligas roll i totalförsvaret.....	15
Stärkt krisledningsförmåga.....	17
Särskild lagstiftning för hantering av civila kriser.....	18
Utveckling av det civila försvaret.....	20
Återinförande av civilplikten.....	21
Nordisk krisberedskapsstrategi.....	22
Samarbete mellan frivilligorganisationer och näringsliv	24
Nationellt centrum för kris och beredskap i Värmland.....	25
Försvarsmaktens roll vid civila kriser.....	27
Livsmedelsberedskap	29
Dricksvatten	32
Läkemedelsberedskap.....	34
Drivmedelsberedskap	37
Nationellt betalningssystem och kontanthantering	39
Krisfond.....	41
EU:s solidaritetsfond	43
Missbruk av 112-numret.....	44
Lokala viktiga meddelanden till allmänheten	45
Föreskrifter för behovsprövade boenden	46
Nationell beredskap för klimatförändringar	47
Portar i Göta älvs mynning.....	49
Skärmbud på offentliga badanläggningar	50
Fyrverkerier	51
Skärpta straff för innehav av sprängmedel	52
Informations- och cybersäkerhet	54
Uppdaterad och stärkt lag om skyddsobjekt	59
Statens haverikommission	61
Kustbevakningen som tillsynsmyndighet för svavelförordningen.....	62
Motioner som bereds förenklat.....	63
Reservationer	64
1. Totalförsvaret, punkt 1 (C)	64
2. Frivilligas roll i totalförsvaret, punkt 3 (M).....	65
3. Stärkt krisledningsförmåga, punkt 4 (M).....	65
4. Särskild lagstiftning för hantering av civila kriser, punkt 5 (M, C).....	66
5. Utveckling av det civila försvaret, punkt 6 (C).....	67
6. Återinförande av civilplikten, punkt 7 (SD)	68
7. Samarbete mellan frivilligorganisationer och näringsliv, punkt 9 (C)	68
8. Försvarsmaktens roll vid civila kriser, punkt 11 (M).....	69
9. Försvarsmaktens roll vid civila kriser, punkt 11 (V)	70
10. Försvarsmaktens roll vid civila kriser, punkt 11 (KD)	71
11. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (M)	72

12. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (C)	73
13. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (V)	74
14. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (KD)	75
15. Dricksvatten, punkt 13 (M)	75
16. Läkemedelsberedskap, punkt 14 (M, C)	77
17. Läkemedelsberedskap, punkt 14 (V)	78
18. Drivmedelsberedskap, punkt 15 (C)	78
19. Nationellt betalningssystem och kontanthantering, punkt 16 (SD).....	80
20. Krisfond, punkt 17 (M, C)	80
21. EU:s solidaritetsfond, punkt 18 (C)	81
22. Fyrverkerier, punkt 25 (V).....	81
23. Skärpta straff för innehav av sprängmedel, punkt 26 (M)	82
24. Informations- och cybersäkerhet, punkt 27 (M)	83
25. Informations- och cybersäkerhet, punkt 27 (L)	84
26. Uppdaterad och stärkt lag om skyddsobjekt, punkt 28 (M)	85
27. Kustbevakningen som tillsynsmyndighet för svavelförordningen, punkt 30 (SD)	86
Särskilt yttrande	87
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 31 (M, SD, C, KD, L)	87
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	88
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	88

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Totalförsvaret

Riksdagen avslår motion

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 10 och 11.

Reservation 1 (C)

2. Kultursektorns roll i totalförsvaret

Riksdagen avslår motion

2019/20:1542 av Annicka Engblom m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

3. Frivilligas roll i totalförsvaret

Riksdagen avslår motion

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 14.

Reservation 2 (M)

4. Stärkt krisledningsförmåga

Riksdagen avslår motion

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 3 (M)

5. Särskild lagstiftning för hantering av civila kriser

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5 och

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 20.

Reservation 4 (M, C)

6. Utveckling av det civila försvaret

Riksdagen avslår motion

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12.

Reservation 5 (C)

7. Återinförande av civilplikten

Riksdagen avslår motion

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 57.

Reservation 6 (SD)

8. Nordisk krisberedskapsstrategi

Riksdagen avslår motion

2019/20:631 av Aron Emilsson m.fl. (SD).

9. Samarbete mellan frivilligorganisationer och näringsliv

Riksdagen avslår motion

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8.

Reservation 7 (C)

10. Nationellt centrum för kris och beredskap i Värmland

Riksdagen avslår motion

2019/20:2341 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S).

11. Försvarsmaktens roll vid civila kriser

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:136 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V),

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3 och

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (V)

Reservation 10 (KD)

12. Livsmedelsberedskap

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 17,

2019/20:1619 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 6,

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 6,

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4 samt

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 17 och 18.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (C)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (KD)

13. Dricksvatten

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2 och

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 15 (M)

14. Läkemedelsberedskap

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:669 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 4,

2019/20:1472 av Kristina Axén Olin (M),

2019/20:2180 av Lars-Arne Staxäng (M),

2019/20:2313 av Eva Lindh m.fl. (S) och

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 16 (M, C)

Reservation 17 (V)

15. Drivmedelsberedskap

Riksdagen avslår motion

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 13–15.

Reservation 18 (C)

16. Nationellt betalningssystem och kontanthantering

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 54 och

2019/20:2351 av Lars Jilmstad (M).

Reservation 19 (SD)

17. Krisfond

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 9 och

2019/20:3247 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 20 (M, C)

18. EU:s solidaritetsfond

Riksdagen avslår motion

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 34.

Reservation 21 (C)

19. Missbruk av 112-numret

Riksdagen avslår motion

2019/20:2413 av Sofia Westergren (M) yrkande 2.

20. Lokala viktiga meddelanden till allmänheten

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1899 av Erik Ottoson (M) och

2019/20:2344 av Mats Wiking och Jörgen Hellman (båda S).

21. Föreskrifter för behovsprövade boenden

Riksdagen avslår motion

2019/20:1299 av Marléne Lund Kopparklint (M).

22. Nationell beredskap för klimatförändringar

Riksdagen avslår motion

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4.

23. Portar i Göta älvs mynning

Riksdagen avslår motion

2019/20:2862 av Anna Sibinska (MP).

24. Skärmförbud på offentliga badanläggningar

Riksdagen avslår motion
2019/20:680 av Michael Rubbestad (SD).

25. Fyrverkerier

Riksdagen avslår motionerna
2019/20:591 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V),
2019/20:1103 av Emma Hult och Elisabeth Falkhaven (båda MP) och
2019/20:3376 av Ingela Nylund Watz (S).

Reservation 22 (V)

26. Skärpta straff för innehav av sprängmedel

Riksdagen avslår motion
2019/20:3063 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 23 (M)

27. Informations- och cybersäkerhet

Riksdagen avslår motionerna
2019/20:2088 av Maria Nilsson (L),
2019/20:2718 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkandena 27 och 28,
2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 15 och
2019/20:2986 av Edward Riedl (M).

Reservation 24 (M)

Reservation 25 (L)

28. Uppdaterad och stärkt lag om skyddsobjekt

Riksdagen avslår motion
2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 26 (M)

29. Statens haverikommission

Riksdagen avslår motion
2019/20:2879 av Boriana Åberg (M).

30. Kustbevakningen som tillsynsmyndighet för svavelförordningen

Riksdagen avslår motion
2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 46.

Reservation 27 (SD)

31. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna
2019/20:326 av Per-Arne Håkansson (S),
2019/20:529 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 6,

2019/20:613 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 3 och 6,
2019/20:652 av Anders Hansson (M),
2019/20:666 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M),
2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 47–53, 55 och 56,
2019/20:672 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 16,
2019/20:1078 av Anders Hansson (M),
2019/20:1080 av Marléne Lund Kopparklint m.fl. (M),
2019/20:1298 av Marléne Lund Kopparklint och Arin Karapet (båda M),
2019/20:1300 av Marléne Lund Kopparklint och Marie-Louise Hänel Sandström (båda M),
2019/20:1374 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2019/20:1496 av Lotta Olsson (M),
2019/20:1649 av Marta Obminska (M),
2019/20:2011 av Aron Emilsson och Charlotte Quensel (båda SD),
2019/20:2038 av Karin Enström (M),
2019/20:2158 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M),
2019/20:2164 av Lars-Arne Staxäng (M),
2019/20:2204 av Lotta Finstorp (M),
2019/20:2206 av Lotta Finstorp (M),
2019/20:2413 av Sofia Westergren (M) yrkande 1,
2019/20:2597 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkandena 44 och 55,
2019/20:2648 av Ann-Sofie Alm (M),
2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 7,
2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 42,
2019/20:2794 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12,
2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 13, 15, 36, 37, 39, 40 och 42–44,
2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 9 och 30–32,
2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 23, 24 och 26,
2019/20:3346 av Sten Bergheden (M) och
2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 73.

Stockholm den 26 mars 2020

På försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Sven-Olof Sällström (SD), Mikael Oscarsson (KD), Caroline Nordengrip (SD), Janine Alm Ericson (MP), Joar Forssell (L), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M), Maria Stockhaus (M), Anna Johansson (S), Anna-Caren Sätherberg (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Lawen Redar (S) och Matheus Enholm (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 116 motionsyrkanden i 62 motioner från den allmänna motionstiden 2019/20. Motionerna behandlar i huvudsak frågor om skydd mot olyckor, samhällets fredstida krisberedskap och civilt försvar. Av dessa motionsyrkanden behandlas 56 i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under mandatperioden.

Utskottet har löpande inhämtat information under riksdagsåret 2018/19 respektive 2019/20 i de frågor som är aktuella, t.ex. vid besök av

- Försvarsberedningens ordförande Björn von Sydow för presentation av Försvarsberedningens slutrapport Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8, den 14 maj 2019)
- Utredningen Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34, den 13 juni 2019)
- Försvarsmaktens och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) projektledare för Totalförvarsövning 2020 (den 26 november 2019)
- Utredningen Näringslivets roll inom totalförsvaret (SOU 2019:51, den 5 december 2019)
- Inrikesminister Mikael Damberg, om aktuella frågor och prioriteringar i fråga om samhällets krisberedskap och civilt försvar (den 12 mars 2020).

Den 12 februari 2020 besökte försvarsutskottet dessutom Svenskt näringsliv för att diskutera totalförvarsfrågor.

Den 11 mars 2020 besökte försvarsutskottet MSB i Solna för en orientering i aktuella frågor.

Utskottets överväganden

Totalförsvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om totalförsvaret.
Jämför reservation 1 (C).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) föreslås att man ser över möjligheten att införa en lagstadgad skyldighet för kommuner och regioner att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet (yrkande 10) och att de förslag Försvarsberedningen lämnade i december 2017 i sin delrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) genomförs i en helhet (yrkande 11).

Bakgrund

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6) anger regeringen att ytterligare steg har tagits under 2019 mot en ökad totalförsvarsförmåga och sammanhängande planering för beredskap inom civilt försvar. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2018 att det civila försvaret skulle tillföras ca 430 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018 fördelat på flera olika aktörer.

Tillsammans med Försvarsmakten har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) fortsatt att utveckla samarbetet med bevakningsansvariga myndigheter och med prioriterade kommuner och regioner utifrån regeringsuppdraget att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret genom utbildningar, övningar, metodstöd och andra förmågehöjande insatser.

Myndigheter, kommuner och regioner har bl.a. arbetat med krigsplacering av sin personal, planering för att kunna stödja Försvarsmakten vid höjd beredskap, en förstärkt aktörsgemensam samverkan för säker och robust kommunikation samt planering för att kunna verka från alternativa och skyddade ledningsplatser.

Utifrån regeringsuppdraget om dimensionerande utgångspunkter för en sammanhängande planering har MSB och Försvarsmakten redovisat en planeringsinriktning som stöd för bevakningsansvariga myndigheters planering. Information och stöd till myndigheter, kommuner och regioner i deras beredskapsplanering har bl.a. getts vid totalförsvarsplaneringskonferenser och seminarier.

Flera myndigheter har utifrån regeringsuppdrag genomfört analyser och identifierat behov av ändringar i de författningar som styr myndigheternas arbete under höjd beredskap.

Länsstyrelserna, som är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive län, har prioriterat frågan om civilt försvar i sin verksamhet. Länsstyrelsen i Uppsala län har redovisat regeringsuppdraget att ta fram en vägledning för länsstyrelsernas utövande av det geografiska områdesansvaret. Vägledningen bidrar till att länsstyrelsernas utövande underlättas inom hela hotskalan.

Regeringen anger vidare att när det gäller arbetet med civilt försvar på lokal och regional nivå har MSB tecknat två överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som gäller ersättning för arbete med uppgifter inom området civilt försvar. Överenskommelserna sträcker sig över perioden 2018–2020. Prioriterade uppgifter för kommuner och regioner under perioden är att arbeta med kompetenshöjning gällande totalförsvaret, stärka säkerhetsskyddet och skapa en krigsorganisation och krigsplacering.

MSB har påbörjat ett arbete med olika vägledningar, bl.a. om det robusta sjukhuset och om stöd för kommunernas planering vid höjd beredskap samt räddningstjänst under höjd beredskap. I samverkan med Försvarsmakten och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) har MSB även utarbetat en vägledning för myndigheternas arbete med krigsorganisation och krigsplacering.

Regeringen betonar att det är viktigt att planeringen mellan det civila och det militära försvaret samordnas. Förberedelser för totalförsvärsövning 2020 pågår och regeringen understryker vikten av att alla berörda aktörer deltar så att övningen kan genomföras på ett framgångsrikt sätt.

Regeringen har beslutat att ge flera bevakningsansvariga myndigheter i uppdrag att lämna in underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret (Ju2019/02477/SSK). I fokus för uppdraget står energiförsörjning, transporter, livsmedelsförsörjning, dricksvattenförsörjning, ordning och säkerhet, finansiell beredskap samt elektroniska kommunikationer och post.

Det finns även behov av en tydligare ansvars- och ledningsstruktur samt en förbättrad samordning av civilt försvar inom ramen för totalförsvaret. Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning av civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Strukturen ska även stärka samhällets förmåga att hantera framtida kriser. Utredningen (dir. 2018:79) ska presentera sina resultat senast den 31 mars 2021.

En utredning om en ny myndighet för psykologiskt försvar har också tillsatts. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2020 (dir. 2018:80, dir. 2019:62).

Regeringen förväntas lämna en proposition om totalförsvarets inriktning under hösten 2020.

Utskottets ställningstagande

På samma sätt som uttalades i betänkande 2017/18:FöU7 och 2018/19:FöU7 anser utskottet att det finns behov av att den nuvarande försvarspolitiska inriktningen – som innebär att det civila försvaret ska bygga på samhällets fredstida krisberedskap – kompletteras med åtgärder för de specifika krav som höjd beredskap och ett krig ställer. Det civila försvarets förmåga kommer således att utgöras både av samhällets grundläggande förmåga att hantera fredstida kriser och av samhällets planering och förberedelser för höjd beredskap och krig. Det arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen är centralt i sammanhanget. Att en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar håller på att tas fram välkomnas av utskottet.

Utskottet vill på samma sätt som gjordes i betänkande 2019/20:FöU1 betona vikten av ett samlat totalförsvarsbeslut under 2020 och ett än tydligare beaktande av det civila försvaret i det fortsatta arbetet.

Utskottet anser dock inte att det finns skäl att föregripa regeringens beredning av föreslagna åtgärder i Försvarsberedningens rapporter och andra utredningar, bl.a. inför den försvarspolitiska inriktningspropositionen. För närvarande finns det sålunda inte skäl för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om utvecklingen av det civila försvaret och totalförsvaret. De aktuella motionsyrkandena avstyrks därmed.

Kultursektorns roll i totalförsvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kultursektorns roll i totalförsvaret.

Motionen

I motion 2019/20:1542 av Annicka Engblom m.fl. (M) föreslås att kultursektorns viktiga roll i uppbyggnaden av totalförsvaret ska beaktas i högre grad (yrkande 1) och att Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) ska ges i uppdrag att undersöka möjligheten att även krigsplacera kulturarbetare i sina professioner (yrkande 2).

Bakgrund

Tidigare behandling

Försvarsutskottet behandlade i betänkande 2016/17:FöU7 frågan om att ett driftvärn för den kulturella sektorn borde utredas och upprättas på sikt. Utskottet ansåg sig inte vilja föregripa Försvarsberedningens då just påbörjade arbete eller beredningen av nedanstående proposition varför motionen avstyrktes och sedermera avlogs av riksdagen.

Kulturutskottet behandlade i betänkande 2016/17:KrU12 regeringens proposition om ett förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation. Regeringens förslag, vilket riksdagen sedermera biföll, rörde att skyddet av kulturegendomar vid en väpnad konflikt eller ockupation skulle stärkas. Sedan tidigare var det straffbart att göra stora skador på kulturegendomar vid militära ingrepp. Det utökade skyddet innebar bl.a. att det även blev straffbart att göra mindre skador på kulturegendomar som är av största vikt för mänskligheten. Sverige hade tidigare undertecknat Haagkonventionen om skydd av kulturegendom i händelse av väpnad konflikt. För att protokollet skulle godkännas behövde ändringar göras i den svenska lagen så att Sverige skulle kunna uppfylla sina åtaganden.

Pågående arbete

I sin delrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds. 2017:66) understryker Försvarsberedningen vikten av att

alla myndigheter, kommuner, företag m.fl. med uppgifter i totalförsvaret planerar för sin verksamhet inom ramen för totalförsvaret, utgående från de krav som framgår av planeringen för höjd beredskap. Totalförsvaret ska ses som en helhet där de tillgängliga personalresurserna ska fördelas på ett rationellt sätt.

Försvarsberedningen anser att en sammanhållen planering för krigsorganiseringen av civila verksamheter i totalförsvaret kräver att civilplikten aktiveras.

Verksamhet som totalförsvansansträngningarna inte ställer särskilda krav på och som vid ett beslut om höjd beredskap ska fortsatt lösa sin ordinarie verksamhet och uppgifter krigsorganiseras inte. Det kan t.ex. röra vissa delar av vården och näringslivet, kommunal service såsom skolor, barnomsorg och äldreomsorg m.m. Den del av arbetskraften som inte tas i anspråk av krigsorganisationen vid höjd beredskap eller krig fortsätter sin ordinarie yrkesutövning. Sådan personal krigsplaceras inte heller men kan efter särskilda beslut omfattas av den allmänna tjänsteplikten och den arbetsrättsliga beredskapslagen (1987:1262).

Målet för totalförsvaret, uppgifterna för det militära och civila försvaret, operativa krav enligt Försvarsmaktens operativa planering samt beredskapsinriktning för totalförsvarets civila del, fastställd av myndigheten med ansvar för civil ledning och samordning (MSB), ska ligga till grund för en avvägning var den enskilde gör bäst nytta. I avvägningen ska hänsyn tas dels till nationella behov, dels till behov som följer av regionala prioriteringar. Närmare bestämmelser bör regleras i en överenskommelse mellan Försvarsmaktens och MSB i samverkan med Arbetsförmedlingen och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM).

Beslut om krigsplacering med stöd av värnplikt och civilplikt fattas av TRM efter framställningar från statliga myndigheter, kommuner, lands-ting, bolag, föreningar, samfälligheter, registrerade trossamfund, organisatoriska delar av sådana samfund eller andra enskilda (bemanningsansvariga). Även utan en sådan framställning får TRM besluta om krigsplacering, om det sker i enlighet med en anmälan om behov av totalförsvärspiktiga och den bemanningsansvariga inte har meddelat annat. Beslut om krigsplacering för personal som ska omfattas av allmän tjänsteplikt tas av respektive organisation efter disponibilitetskontroll med TRM.

Försvarsberedningen framhåller att TRM ska vara ansvarig för att det finns aktuella register över krigsplacerad personal och personal som planeras ianspråkta för allmän tjänsteplikt vid höjd beredskap. Det är centralt att det skapas ett sammanhållet personalsystem i totalförsvaret vilande på frivillighet och plikt.

Försvarsberedningen betonar vikten av att regeringen snarast föreskriver inom vilka verksamheter i det civila försvaret som civilplikt ska fullgöras.

Utskottets ställningstagande

Det är viktigt att de mål som kommer att antas för totalförsvaret m.m. ska ligga till grund för en bedömning av var den enskilde gör bäst nytta. Detta avgör sålunda också eventuella framtida krigsplaceringar inom den kulturella sektorn. Utskottet önskar inte föregripa regeringens beredning av Försvarsberedningens rapporter inför den kommande försvarsinriktningspropositionen och avstyrker därför den aktuella motionen.

Frivilligas roll i totalförsvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om frivilligas roll i totalförsvaret.

Jämför reservation 2 (M).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) föreslås att nästa inriktningsproposition för totalförsvaret ska inkludera förslag om hur frivilliga resurser med grund i krisberedskapen kan tas till vara i totalförsvaret (yrkande 14).

Bakgrund

Pågående arbete

Utredningen En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54) anför bl.a. att frivilliga är en viktig källa till resurser. Det finns organiserade frivilliga som t.ex. de 18 frivilliga försvarsorganisationerna (FFO), frivilliga resursgrupper (FRG, som består av utbildade frivilliga som i kommunal regi kan vara ett stöd för samhället), Sjöräddningssällskapet, trossamfund, Röda Korset och andra frivilligorganisationer. Det finns också oorganiserade spontanfrivilliga som enskilt eller i tillfälligt sammansatta grupper kan anmäla sig som frivilliga vid en räddningsinsats.

I delredovisningen av sin slutrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) betonar Försvarsberedningen följande:

Försvarsmakten och MSB måste planera för hur ansvariga samhällsaktörer ska kunna ta emot, utbilda och organisera spontanfrivilliga i totalförsvaret i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig. De frivilliga försvarsorganisationerna bör ha en tydlig roll i en sådan planering.

Försvarsberedningen konstaterar att det finns många viktiga lärdomar att dra från flyktningkrisen under hösten 2015, även för totalförsvaret.

De frivilliga försvarsorganisationerna har med stöd av MSB tagit fram broschyren Du behövs – din insats gör skillnad (MSB1202) för att informera enskilda om hur de kan engagera sig för att stärka sin egen och samhällets samlade beredskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på de möjligheter som redan i dag finns för frivilliga att bistå samhället med stöd vid olyckor och större fredstida kriser. Denna resurs har också stor betydelse för det framväxande nya totalförsvaret. Den fredstida krisberedskapen stärks också genom att frivilliga har en viktig roll i totalförsvaret.

Utskottet vill återigen understryka att trots de positiva effekter frivillighet har för att hantera svåra situationer så kan exempelvis ersättningsfrågor, sekretessfrågor och finansiering komplicera nyttjandet av frivilliga i specifika krissituationer. Utskottet instämmer dock med utredningen En effektivare kommunal räddningstjänst i att det finns möjligheter för kommunerna själva och andra aktörer, som MSB, att fortsätta utvecklingen av resurssamverkan.

Mot bakgrund av regeringens pågående beredning av framför allt Försvarsberedningens rapporter inför det kommande försvarsbeslutet ser inte utskottet skäl att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandet avstyrks.

Stärkt krisledningsförmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om stärkt krisledningsförmåga.

Jämför reservation 3 (M).

Motionen

Beatrice Ask m.fl. (M) anför i kommittémotion 2019/20:2737 att det finns ett behov av att skapa en modell för snabbare och tydligare krisledning (yrkande 1).

Bakgrund

Pågående arbete

I delredovisningen av sin slutrapport, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) uttrycker Försvarsberedningen i fråga om organisation och ledning följande:

Det är i många fall klokt att utgå från den fredstida krisledningsorganisationen som kompletteras med förstärkningsåtgärder som ger större uthållighet och fler funktioner beroende på ansvar och uppgifter under höjd beredskap.

De förslag som beredningen lämnat om ledningsförhållanden på central, regional och lokal nivå ska utredas vidare. En sådan utredning ska inkludera en översyn av MSB:s mandat och uppgifter samt förslag till en struktur med sektorsansvariga myndigheter och beredskapsmyndigheter. Indelningskommitténs förslag till regional indelning för statliga myndigheter bör beaktas i utredningen av civilområdenas geografiska indelning. Den av beredningen föreslagna utredningen bör även inkludera en analys av kommunernas olika behov av resurser för att stärka ledningsförmågan med särskilt fokus på storstadsområdena och Gotland. Utredningen bör vidare analysera behovet av ett samordningsforum mellan myndigheter med viktigare uppgifter i totalförsvaret, att jämföra med den tidigare Totalförsvarets chefsnämnd.

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 om kommittédirektivet Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79). En särskild utredare ska analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Strukturen ska även stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Förslagen ska utgå från Försvarsberedningens rapport Motståndskraft, enligt direktivet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer – liksom det gjorde i betänkande 2017/18:F6U7 och 2018/19:F6U7 – i synen att det i en krigssituation krävs ändamålsenliga och tydliga lednings- och ansvarsförhållanden för att skapa samordning såväl inom det civila försvaret som mellan det militära och civila försvaret för att totalförsvaret ska kunna lösa sina uppgifter. Vikten av tydliga lednings- och ansvarsförhållanden gäller även vid fredstida kriser, anser utskottet som därför välkomnar den föreslagna utredningen om ledningsförhållanden m.m. I väntan på Försvarsberedningens slutrapport, den föreslagna utredningens resultat och regeringens beredning av föreslagna åtgärder finns det för närvarande inte skäl för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om stärkt krisledningsförmåga. Motionsyrkandena avstyrks.

Särskild lagstiftning för hantering av civila kriser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om särskild lagstiftning för hantering av civila kriser.

Jämför reservation 4 (M, C).

Motionerna

Beatrice Ask m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2019/20:2737 yrkande 5, liksom Daniel Bäckström m.fl. (C) gör i kommittémotion 2019/20:3262 yrkande 20, att man bör pröva möjligheten att införa särskild lagstiftning om hanteringen av civila kriser.

Bakgrund

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 om kommittédirektiv Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79). En särskild utredare ska analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Strukturen ska även stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Förslagen ska utgå från Försvarsberedningens rapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025, enligt direktivet. Utredaren ska bl.a.

- analysera och lämna förslag på en struktur med statliga myndigheter indelade i sektorer och sektorsansvariga myndigheter
- analysera och lämna förslag på en ändamålsenlig geografisk indelning för civil ledning och samordning på regional nivå och på hur dessa områden ska ledas

- analysera och lämna förslag på en förtydligad ledningsförmåga för kommuner och regioner
- analysera och lämna förslag på hur MSB:s roll att verka för samordning kan utvecklas
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021.

Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet föreslår i sitt slutbetänkande (SOU 2019:34) bl.a. att:

- det införs en generell uttrycklig skyldighet i lag för kommuner och regioner att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet.
- staten genom länsstyrelsen ges en utökad möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen.

I delredovisningen av sin slutrapport, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), understryker Förvarsberedningen:

Vikten av att det finns en god författningsberedskap, dvs. att den svenska författningen innehåller de bestämmelser som är nödvändiga för att totalförsvaret ska kunna lösa sina uppgifter och för att det svenska samhället ska fungera i laga former även under kriser och i krig. Förvarsberedningen konstaterar att nuvarande regelverk ger en bred uppsättning legala instrument för att mobilisera och dra nytta av samhällets samlade resurser i syfte att nå största möjliga försvarseffekt.

Beredningen hänvisar till den parlamentariska kommitténs arbete och gör följande bedömning:

I takt med att totalförvarsplaneringen fortskrider kommer sannolikt behov av revideringar och kompletteringar av författningen att identifieras. Vidare kan de förslag som Förvarsberedningen lämnar i [sin] rapport komma att ge upphov till ny eller reviderad författning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med Förvarsberedningen – liksom det gjorde i betänkande 2017/18:FöU7 och 2018/19:FöU7 – i vikten av att det finns en god författningsberedskap och välkomnar att regeringen ser över behoven av ny eller reviderad författning samt ledningsstrukturer även för fredstida kriser. Utskottet ser framför allt positivt på regeringens beslutade översyn av författningsändringar som kan behöva göras för att bättre kunna värna totalförsvarets intressen. I väntan på utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar och regeringens beredning av föreslagna åtgärder finns det för närvarande inte skäl för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om lagar och förordningar. Motionsyrkandena avstyrks.

Utveckling av det civila försvaret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utveckling av det civila försvaret.

Jämför reservation 5 (C).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att en struktur för ansvar, ledning och samordning för civilt försvar inte ska skilja sig nämnvärt från ansvar, ledning och samordning vid fredstida kriser (yrkande 12).

Bakgrund

Pågående arbete

I Försvarsberedningens lämnade delredovisning Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) anges följande:

Den återupptagna planeringen för det civila försvaret [ska] så långt som möjligt [...] bygga på strukturer och processer som används inom krisberedskapen. Utgångspunkten är att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer. Försvarsberedningen bedömer att arbetet med krisberedskapen gör att det i dag finns förutsättningar för grundläggande uthållighet och robusthet i samhället. Det lägger grunden till förmågan att skydda befolkningen, minska samhällets sårbarhet, hantera störningar och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Beredningen konstaterar samtidigt att krisberedskapen inte är dimensionerad för att hantera ett väpnat angrepp och de påfrestningar som ett krig medför. Samhället saknar därför flera av de resurser, förmågor och strukturer som kommer att krävas vid krigsfara och krig.

— — —

De förslag som beredningen lämnat om ledningsförhållanden på central, regional och lokal nivå ska utredas vidare. En sådan utredning ska inkludera en översyn av MSB:s mandat och uppgifter samt förslag till en struktur med sektorsansvariga myndigheter och beredskapsmyndigheter.

Regeringen beslutade i augusti 2018 om kommittédirektivet Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79). En särskild utredare ska analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Strukturen ska även stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Förslagen ska utgå från Försvarsberedningens rapport Motståndskraft, enligt direktivet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – liksom det gjorde i betänkande 2017/18:FöU7 och 2018/19:FöU7 – att strukturer och processer som används inom krisberedskapen så långt som möjligt även bör användas i planeringen av det civila försvaret. Utskottet ser därför positivt på regeringens beslut om en översyn av MSB:s mandat och uppgifter samt förslag till en struktur med sektorsansvariga myndigheter och beredskapsmyndigheter. Utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar bedöms kunna utveckla frågan än mer.

Alla dessa förslag anser utskottet sammantaget tillmötesgå motionärernas intentioner i huvudsak. Mot bakgrund av regeringens pågående beredning av Försvarsberedningens rapporter – inför det kommande försvarsbeslutet – och den kommande utredningen om ansvar, ledning och samordning ser inte utskottet skäl att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandet avstyrks.

Återinförande av civilplikten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om återinförande av civilplikten.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) föreslås att civilplikten bör återinföras (yrkande 57).

Bakgrund

Pågående arbete

I delredovisningen av sin slutrapport, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), anger Försvarsberedningen följande:

Den återupptagna planeringen för det civila försvaret [ska] så långt som möjligt [...] bygga på strukturer och processer som används inom krisberedskapen. Utgångspunkten är att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer. Försvarsberedningen bedömer att arbetet med krisberedskapen gör att det i dag finns förutsättningar för grundläggande uthållighet och robusthet i samhället. Det lägger grunden till förmågan att skydda befolkningen, minska samhällets sårbarhet, hantera störningar och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Beredningen konstaterar samtidigt att krisberedskapen inte är dimensionerad för att hantera ett väpnat angrepp och de påfrestningar som ett krig medför. Samhället saknar därför flera av de resurser, förmågor och strukturer som kommer att krävas vid krigsfara och krig.

— — —

Ett utvecklat civilt försvar i enlighet med beredningens förslag kräver en möjlighet att med stöd av civilplikt kunna krigsplacera viss personal med relevant kompetens.

— — —

Redan i december 2014 hade skyldigheten att fullgöra repetitionsutbildning enligt lagen om totalförsvarsplikt aktiverats. Försvarsberedningen anser att regeringen snarast bör fatta beslut för att aktivera motsvarande regelverk rörande civilplikt utom vad avser grundutbildning med civilplikt.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det pågående arbetet anser utskottet inte att det finns skäl att föregripa Försvarsberedningens slutrapport och regeringens beredning av föreslagna åtgärder i andra utredningar. För närvarande finns det sålunda inte skäl för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om utvecklingen av det civila försvaret och totalförsvaret, t.ex. ett återinförande av civilplikt. Motionsyrkandet avstyrks.

Nordisk krisberedskapsstrategi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en nordisk krisberedskapsstrategi.

Motionen

I kommittémotion 2019/20:631 av Aron Emilsson m.fl. (SD) föreslås att regeringen ska bejaka de initiativ som nu tas inom ramen för Nordiska rådet och se över gemensamma resurser och var de nordiska länderna kan samverka och ta initiativ till att avlägsna de gränshinder som eventuellt kan fördröja samverkan vid kriser.

Bakgrund

Pågående arbete

I oktober 2019 presenterade Nordiska rådet en strategi om hur det nordiska samarbetet kring samhällssäkerhet bör stärkas. Strategin innehåller flera konkreta förslag på hur samarbetet kan fördjupas. I strategin efterlyser Nordiska rådet bl.a. gemensamma nordiska övningar och kurser i krisberedskap, stärkt samarbete inom freds- och konfliktlösning, stärkt nordisk-baltiskt samarbete om cybersäkerhet samt fördjupat polissamarbete. Dessutom vill rådet att man utvärderar behovet av en gemensam nordisk flotta av brandsläckningsflyg.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6) anger regeringen att de nordiska ländernas samarbete avseende krisberedskap och räddningstjänst fortsatte under 2018. Det finska kommunikationssystemet Virve kopplades bl.a. under året ihop med den svenska motsvarigheten Rakel. Genom det nordiska räddningstjänstsamarbetet Nordred och EU:s civilskyddsmekanism fick Sverige värdefull hjälp av många länder i arbetet med att bekämpa skogsbränderna sommaren 2018, bl.a. från Danmark, Finland och Norge.

I april 2009 möttes de nordiska ministrarna med ansvar för samhällsskydd och beredskap på Haga slott i Stockholm för överläggningar för att stärka samarbetet med visionen om att fördjupa och bredda det nordiska samarbetet inom området samhällsskydd och beredskap. Det nordiska krisberedskapssamarbetet formaliserades sedan genom de s.k. Hagadeklarationerna (Haga I och Haga II) från 2009 och 2013. Visionen för samarbetet är att uppnå ett robust Norden utan gränser. I ett robust Norden ska det finnas en god förmåga att förebygga och hantera allvarliga händelser, och det ska finnas en god förmåga till återhämtning efter sådana händelser.

Generaldirektörerna från MSB och dess nordiska motsvarigheter träffas en gång per år för att diskutera prioriterade samarbetsområden och aktuella frågor. Ordförandeskapet för dessa möten växlar mellan de nordiska länderna. Sverige var ordförande 2018, Norge under 2019 medan Danmark är ordförande under 2020.

Ansvariga ministrar i de nordiska länderna har angett att Hagasamarbetet kommer att inriktas mot att stärka förmågan inom följande områden under perioden 2019–2021: skogs- och naturbrandssamarbete, kemiska, biologiska, radioaktiva och nukleära ämnen (chemical, biological, radiological, nuclear ”CBRN”) och nödkommunikation. Ministrarna har också pekat ut civilt-militärt samarbete, hybridhot och nordområdets betydelse kopplat till klimatförändringar och geopolitisk betydelse som viktiga samarbetsområden.

För att bidra till ett mer effektivt och strukturerat informationsutbyte och samarbete mellan de nordiska länderna inom samhällsskydd och beredskap, i hela hotskalan, har MSB tagit fram rapporten ”Så bygger vi säkerhet i Norden”. I rapporten presenteras 13 rekommendationer för att bygga ett säkrare Norden fram till 2025 (MSB:s webbplats).

I delredovisningen av Försvarsberedningens slutrapport, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), uttrycks att ”det finns goda förutsättningar för ett närmare samarbete i Norden, med de baltiska länderna samt med andra länder i vårt närområde i frågor som rör utveckling av civilt försvar. Samarbetet kan även fördjupas i de multilaterala sammanhang där Sverige verkar.” Försvarsberedningen hänvisar i sin rapport till Hagasamarbetets utveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med Nordiska rådet och Försvarsberedningen om vikten av samverkan mellan myndigheter i de nordiska länderna med ansvar för krisberedskapsfrågor och civilt försvar, vilket man bl.a. uttryckt i betänkandena 2013/14:F6U11, 2014/15:F6U6 och 2017/18:F6U7. I sammanhanget bör särskilt det övergripande Hagasamarbetet lyftas fram men också andra myndigheters samarbeten i en nordisk kontext. Utskottet anser att motionärernas intentioner är tillgodosedda i huvudsak genom detta. Mot bakgrund av regeringens pågående beredning av Försvarsberedningens rapporter – inför det kommande försvarsbeslutet – ser utskottet inte heller skäl att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandet avstyrks.

Samarbete mellan frivilligorganisationer och näringsliv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om fler samarbeten mellan frivilligorganisationer och näringsliv.
Jämför reservation 7 (C).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) föreslås fler samarbeten och partnerskap mellan frivilligorganisationer och näringsliv som ett sätt att förbättra krishanteringsförmågan (yrkande 8).

Bakgrund

Pågående arbete

I delredovisningen av sin slutrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) betonar Försvarsberedningen följande:

De frivilliga försvarsorganisationerna har en viktig roll i totalförsvaret. Genom att förmedla kunskap och kompetens, stärka engagemanget för totalförsvaret och utveckla samhällets funktionalitet under höjd beredskap och krig bidrar de frivilliga försvarsorganisationerna till det militära och civila försvaret. Detta stärker även krisberedskapen.

— — —
Försvarsmakten och MSB måste planera för hur ansvariga samhällsaktörer ska kunna ta emot, utbilda och organisera spontanfrivilliga i totalförsvaret i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig. De frivilliga försvarsorganisationerna bör ha en tydlig roll i en sådan planering.

Försvarsberedningen uttrycker vidare att ”Näringslivet utför en stor del av den samhällsviktiga verksamhet som i dag bedrivs. Det är därför avgörande att näringslivets aktörer engageras i planeringen för totalförsvaret på alla nivåer.”

Utredningen om näringslivets roll inom totalförsvaret samt försörjningstrygghet i fråga om försvarsmateriel redovisades i december 2019 (SOU 2019:51) och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Av budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr.6) framgår att regeringen gav Försvarsmakten i uppdrag i regleringsbrevet för både 2017 och 2018 att, med stöd av Försvarets materielverk (FMV), ta fram ett försvarsförsörjningskoncept för varuförsörjning med utgångspunkt i gällande lagstiftning m.m. Uppdraget belyser vikten av att involvera privata aktörer och näringslivet i totalförvarsplaneringen, enligt regeringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom det gjorde i betänkandena 2017/18:FöU7 och 2018/19:FöU7 att krisberedskapen stärks genom att de frivilliga försvarsorganisationerna har en viktig roll i totalförsvaret. Även näringslivets roll är viktig i sammanhanget då så många centrala delar som behövs för att ett samhälle ska kunna fungera numera är privatägda. Det är därför glädjande att t.ex. flera länsstyrelser har genomfört totalförvarsseminarier där kommuner, regioner, näringsliv och frivilligorganisationer inom länet deltagit.

Mot bakgrund av regeringens pågående beredning av framför allt Försvarsberedningens rapporter inför det kommande försvarsbeslutet ser inte utskottet skäl att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandet avstyrks.

Nationellt centrum för kris och beredskap i Värmland

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett nationellt centrum för kris och beredskap i Värmland.

Motionen

I motion 2019/20:2341 av Mikael Dahlgvist m.fl. (S) föreslås att regeringen ser över möjligheten att inrätta ett nationellt centrum för kris och beredskap i Värmland.

Bakgrund

Tidigare behandling

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bildades i januari 2009 efter förslag från regeringen i propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92, bet. 2007/08: F6U12, rskr. 2007/08:193). MSB är en statlig myndighet med ansvar för att stödja samhällets beredskap för olyckor, kriser och civilt försvar. Myndigheten har ett brett uppdrag för att stödja andra i syfte att samhället ska bli säkrare, med utgångspunkt från målen för samhällets säkerhet. Därför samarbetar och samverkar MSB med många aktörer på alla nivåer.

Pågående arbete

I delredovisningen av sin slutrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) betonar Förvarsberedningen att ”det är lämpligt att förtydliga och utöka MSB:s mandat snarare än att inrätta en ny myndighet för civil ledning och samordning i totalförsvaret” och att MSB:s uppdrag i sin helhet behöver ses över och renodlas för att myndigheten ska kunna hantera de nya uppgifterna inom civilt försvar. Förvarsberedningen uttrycker i delrapporten att en översyn av myndighetens mandat och uppgifter bör genomföras.

Regeringen tillsatte senare utredningen Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79) som bl.a. ska ”analysera och lämna förslag på hur Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) roll att verka för samordning kan utvecklas”. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med regeringen i fråga om MSB:s centrala roll nationellt för att utveckla en robust krisberedskap och ett starkt civilt försvar. I så motto är MSB ett nav i den nationella krisberedskapen och krishantering, bl.a. genom sin verksamhet i värmländska Karlstad och Kristinehamn. Dock ser utskottet det också som viktigt att det finns en geografisk anknytning till huvudstaden Stockholm för myndighetens specifika verksamhet.

Mot bakgrund av regeringens pågående beredning av Förvarsberedningens rapporter inför det kommande försvarsbeslutet och den pågående utredningens kommande resultat i fråga om ansvar, ledning och samordning ser inte utskottet skäl att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandet avstyrks.

Försvarsmaktens roll vid civila kriser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Försvarsmaktens roll vid civila kriser.

Jämför reservation 8 (M), 9 (V) och 10 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:136 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) föreslås att regeringen låter utreda hur Försvarsmakten kan få i uppdrag att både i sin planering och i sin verksamhet dimensionera för att kunna bistå samhället vid nationella kriser och katastrofer samt vid extraordinära händelser som omfattar såväl sjöräddning som brandbekämpning och naturkatastrofer och i detta sammanhang även se över hur ett eventuellt ersättningssystem kan konstrueras.

Beatrice Ask m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2019/20:2737 att Försvarsmaktens roll i samband med civila kriser ska tydliggöras (yrkande 3).

I kommittémotion 2019/20:2819 föreslår Mikael Oscarsson m.fl. (KD) att regeringen ska tillsätta en utredning i syfte att utreda hur Försvarsmakten skulle kunna vara övriga samhället behjälplig vid krissituationer (yrkande 14).

Bakgrund

Pågående arbete

Riksdagen har i ett tillkännagivande till regeringen uttalat att det bör genomföras en översyn av länsstyrelsernas och de regionala stabernas funktioner och verksamhet, att de rättsliga förutsättningarna för Försvarsmaktens stöd till samhället bör ses över och att de regionala staberna bör omorganiseras (bet. 2016/17:FöU6 punkt 6, rskr. 2016/17:176).

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 6) framgår med anledning av tillkännagivandet att när det gäller en översyn av länsstyrelsernas och de regionala stabernas funktioner och verksamhet gav regeringen i regleringsbrevet för 2018 i uppdrag till Försvarsmakten och länsstyrelserna att redovisa hur de regionala stabernas samarbete med länsstyrelserna utvecklas avseende totalförsvarsplaneringen. Redovisningen lämnades i oktober 2018 och visar på en övergripande nivå att arbetet pågår och utvecklas.

Av budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1, utg.omr. 6) framgår att MSB och Försvarsmakten har regeringens uppdrag att genomföra en totalförsvarsövning under 2020. Scenariot för övningen är en fiktiv situation där regeringen beslutat om höjd beredskap, totalförsvaret mobiliserats och Sverige utsätts för ett väpnat angrepp, och övningen kommer att pågå under större delen av 2020. I totalförsvarsövningen ingår bl.a. att öva och testa beslutskedjor på alla nivåer och hur samhällsaktörer ska samverka med varandra, för att samhällskritiska funktioner ska kunna fortsätta att fungera och Sverige stå emot

ett väpnat angrepp. Vidare ingår moment där samhället ska prioritera resurser och fördela viktiga förnödenheter. Det militära och civila försvaret är beroende av varandra och behövs enligt regeringen i det totala försvaret av Sverige. Övningen ska bidra till att öka Sveriges motståndskraft och ska därutöver ge underlag för den fortsatta utvecklingen av totalförsvarsförmågan efter 2020. Som en del av Totalförsvarsövning 2020 genomförs även försvarsmaktsövningen Aurora 2020.

Regeringen beslutade i augusti 2018 om kommittédirektivet Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79). Utredningen ska bl.a. analysera och lämna förslag på en ändamålsenlig geografisk indelning för civil ledning och samordning på regional nivå och på hur dessa områden ska ledas. Strukturen ska även stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2021. Tillkännagivandet enligt ovan är inte slutbehandlat, enligt regeringen.

I delredovisningen av Försvarsberedningens slutrapport, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), anger Försvarsberedningen att ”Försvarsmaktens regionala indelning och bemanning behöver ses över och revideras för att åstadkomma en rationell sammanhållen geografisk indelning för det civila och militära försvaret inom ramen för totalförsvaret”. Försvarsberedningen anger också att ”polisen kan vara i behov av stöd från Försvarsmakten i fredstid t.ex. för att hantera en gräzonsproblematik”.

Utskottets ställningstagande

I samband med att riksdagen beslutade om den försvarspolitiska inriktningen för Sveriges försvar under perioden 2016–2020 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251) framhöll utskottet att det var positivt att en av Försvarsmaktens fyra uppgifter även i fortsättningen skulle vara att bistå det övriga samhället vid allvarliga olyckor och fredstida kriser. Som utskottet tidigare gett uttryck för, bl.a. i betänkandena 2018/19:FöU1, 2018/19:FöU7 och 2018/19:FöU10, är uppgiften viktig, men utskottet understryker nu som då att den inte ska vara dimensionerande för Försvarsmakten. Undantag har gjorts för stödet till polisen med helikoptertransporter. Utskottet anser fortfarande att detta stöd är viktigt men bedömer för närvarande att man inte bör lägga till fler undantag.

Det är viktigt att planeringen för det civila försvaret tar sin utgångspunkt i en helhetssyn som omfattar hela hotskalan och samordnas såväl med Försvarsmaktens försvarsplanering som med beredskapsplaneringen för fredstida kris-situationer. Det arbete som MSB och Försvarsmakten bedriver med att skapa förutsättningar för ett utvecklat civilt försvar välkomnas av utskottet. Allt detta sammantaget får anses ligga i linje med motionärernas intentioner.

Mot bakgrund av regeringens pågående beredning av Försvarsberedningens rapporter inför det kommande försvarsbeslutet, den kommande utred-

ningen om ansvar, ledning och samordning samt slutredovisningen av ett tillkännagivande ser inte utskottet skäl för närvarande att vidta några ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandena avstyrks.

Livsmedelsberedskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om livsmedelsberedskap.
Jämför reservation 11 (M), 12 (C), 13 (V) och 14 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) föreslås att den svenska självförsörjningsgraden vad gäller livsmedel i termer av kvantitativa mål ska stärkas (yrkande 7). Motionärerna föreslår också att livsmedelskedjans sårbarhet vid kriser ska utredas och ansvarsfördelningen i fråga om livsmedelsberedskapen tydliggöras (yrkande 8).

Björn Söder m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2019/20:750 att Sveriges självförsörjningsgrad i fråga om livsmedel ska öka för att garantera större ut hållighet vid internationella kriser (yrkande 17).

I kommittémotion 2019/20:1619 av Elin Segerlind m.fl. (V) föreslås att Sverige ska anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel på minst 80 procent (yrkande 6).

Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) föreslår i motion 2019/20:2278 att Sverige i händelse av kris ska ha högre beredskap att försörja befolkningen med livsmedel och under längre tid än i dag (yrkande 1).

I kommittémotion 2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) anförs vikten av en stärkt livsmedelsförsörjning, vilket skulle innebära en minskad sårbarhet för samhället (yrkande 6).

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2019/20:2760 vikten av svensk försörjningstrygghet särskilt i fråga om livsmedel (yrkande 2) och föreslår att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad (yrkande 4).

Daniel Bäckström m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2019/20:3262 att livsmedelsförsörjningen och livsmedelsberedskapen i Sverige ska förbättras i samverkan mellan näringslivet och det offentliga utifrån deras olika roller (yrkande 17). I samma motion föreslår motionärerna även att livsmedelsberedskapsarbetet ska bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik, lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insat svaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden (yrkande 18).

Bakgrund

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6) anger regeringen att den har beslutat om uppdrag till flera bevakningsansvariga myndigheter att lämna in underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret (Ju2019/02477/SSK). I fokus för uppdraget står livsmedelsförsörjning, energiförsörjning, transporter, dricksvattenförsörjning, ordning och säkerhet, finansiell beredskap samt elektroniska kommunikationer och post.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 23) understryks vidare att planeringen för det civila försvaret bör återupptas. Detta är ett arbete som bl.a. involverar de bevakningsansvariga myndigheterna på livsmedelsområdet – Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt. Av de nya medel som tilldelades det civila försvaret under 2018 tillföll 40 miljoner kronor de bevakningsansvariga myndigheterna på livsmedelsområdet. Det har under 2018 bl.a. resulterat i förstärkt säkerhetsskydd, inklusive anpassad förmåga att samverka under höjd beredskap, ökad kapacitet avseende informationspåverkan, krigsplacering av personal och vidmakthållande av förmågor, särskilt laborativ förmåga avseende mikrobiologisk och kemisk diagnostik. Livsmedelsverket har bl.a. genom samrådsgruppen för livsmedelsförsörjning (SKAL) bedrivit kunskapshöjande aktiviteter och informationsspridning till berörda aktörer inom offentlig och privat sektor. Vidare har de tre myndigheterna genomfört ett flertal projekt inom krisberedskap och civilt försvar med finansiering via MSB (utg.omr. 6, anslaget 2:4 Krisberedskap).

Regeringen instämde i sin skrivelse (skr. 2017/18:283) delvis i Riksrevisionens iakttagelser i rapporten Livsmedels- och läkemedelsförsörjning – samhällets säkerhet och viktiga samhällsfunktioner (RiR 2018:6) och menade att man hade vidtagit ett flertal åtgärder. Med koppling till livsmedelsområdet angav regeringen att den hade tillsatt utredningar som berör det granskade området. Utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar, som ska redovisas senast den 1 mars 2021, angavs som ett exempel.

I skrivelsen angav regeringen också att den i budgetpropositionen för 2018 stärkte det civila försvaret med ca 430 miljoner kronor, totalt ca 1,3 miljarder kronor fram till 2020. Medlen, som tillförs ansvariga myndigheter inom de aktuella områdena, ska bl.a. användas för arbete med frågor som rör läkemedelsförsörjning och livsmedelsförsörjning.

Regeringen ansåg att Riksrevisionens rapport var slutbehandlad i och med skrivelsen. Utskottet föreslog i betänkande 2018/19:FöU2 att riksdagen skulle lägga skrivelsen till handlingarna.

Försvarsberedningens delrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) omfattar även förslag på åtgärder för utveckling av livsmedelsförsörjning som berör de frågor Riksrevisionen tar upp i sin granskning. I delredovisningen uttrycker Försvarsberedningen följande:

Sverige behöver bygga upp en livsmedelsberedskap för att kunna förse civilbefolkningen och Försvarsmakten med nödvändiga förnödenheter. I januari 2017 lanserade regeringen den nationella livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) med sikte mot år 2030.

Det krävs [dock] ytterligare åtgärder med särskilt fokus på livsmedelsberedskapen vid krig för att snabbare säkerställa en tillräcklig livsmedelsförsörjning.

En livsmedelsberedskap behöver byggas främst genom lagerhållning av nödvändiga livsmedel för att klara försörjningen vid en säkerhetspolitisk kris. Privata aktörer har en viktig roll i uppbyggandet av livsmedelsberedskapen.

Regeringen behöver ange en inriktning avseende vilka metoder som ska användas för att öka den svenska livsmedelsberedskapen. Inriktningen bör utgå från en analys av dagens samhällsliga förutsättningar och de förändringar som har skett inom livsmedelsförsörjningen. Berörda offentliga och privata aktörer på central nivå behöver utifrån regeringens inriktning gemensamt planera för hur livsmedelsförsörjningen ska utformas samt hur distributionen inom landet ska säkras.

Försvarsberedningen föreslår att ”sektorsansvarig myndighet enligt beredningens förslag leder arbetet med att stärka livsmedelsberedskapen” samt att ”aktörer [på central nivå] i fredstid även [behöver] fastställa fördelnings- och prioriteringsgrunder som kan användas vid höjd beredskap”. Slutligen anger Försvarsberedningen följande:

Det yttersta ansvaret för att tillgodose livsmedelsförsörjningen på lokal nivå åligger kommunerna. Nuvarande lagstiftning är inte helt anpassad för att säkerställa att vissa kritiska varor finns att tillgå vid krigsfara eller krig. Det saknas t.ex. krav på privata aktörer som i dag äger livsmedelsproduktionen och distributionen att säkra tillgången på livsmedel i såväl fredstid som vid krig. Försvarsberedningen föreslår att regleringen inom detta område ses över för att tydliggöra både statens och privata aktörers ansvar och roll i livsmedelsförsörjningen.

Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet tillsammans med Försvarsberedningens slutrapport som kommer att utgöra grunden för förslag till inriktning i den planerade försvarspolitiska inriktningspropositionen för perioden 2021–2025.

I Utredningen om näringslivets roll inom totalförsvaret (SOU 2019:51) anges att identifieringen av företag som bedriver totalförsvarsviktig verksamhet är en förutsättning för att säkerställa en godtagbar leveranssäkerhet och tillgänglighet under höjd beredskap. Genom att identifiera företag som bedriver totalförsvarsviktig verksamhet blir det enligt utredningen möjligt att analysera och värdera försörjningstryggheten. Utredningen anser att totalförsvarsviktiga företag ska identifieras genom att statliga myndigheter gör kartlägg-

ningen. Utredningen anser även att ett nationellt råd kallat Totalförsvarets näringslivsråd bör inrättas i Regeringskansliet samt att länsstyrelsernas regionala råd för krisberedskap och skydd mot olyckor även bör avse totalförsvaret.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser fortfarande att det är av stor vikt att kunna säkerställa en nödvändig försörjningsberedskap för svenskt vidkommande inför en fredstida samhällskris, höjd beredskap eller krig. Detta gäller inte minst för livsmedel. Utskottet finner dock återigen – liksom i betänkande 2018/19:F6U7 – att i väntan på regeringens beredning av Försvarsberedningens del- och slutrapporter samt kommande utredningsförslag finns det för närvarande inte skäl för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om livsmedelsberedskap. Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Dricksvatten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dricksvatten.
Jämför reservation 15 (M).

Motionerna

I motion 2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) anför motionärerna att Sverige i händelse av kris måste ha beredskap att försörja befolkningen med dricksvatten (yrkande 2).

Beatrice Ask m.fl. (M) anför i kommittémotion 2019/20:2737 att det finns ett behov av att genomföra en nationell analys av dricksvattenförsörjningen (yrkande 12).

Bakgrund

Pågående arbete

I regeringsförklaringen den 21 januari 2019 angav statsministern att grundvattnenivåerna ska säkras och att tillgången till dricksvatten skyddas. Vidare angavs att den civila beredskapen ska rustas för att bättre kunna hantera klimatrelaterade kriser, t.ex. torka.

I Försvarsberedningens delrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) konstateras följande:

Vattentäkter och kommunala vattenverk är sårbara vid en gråzonsproblematik eller vid ett väpnat angrepp. Att få fram en tillräcklig mängd dricksvatten kan försvåras avsevärt vid krig. Av den anledningen är det viktigt

att säkerställa att det så långt det är möjligt finns reservvattentäkter som kommunerna kan använda.

För att kommunen ska kunna säkerställa tillgången till dricksvatten vid höjd beredskap och krig anser Försvarsberedningen att kommunerna bör stärka planeringen och logistiken kring dricksvattenförsörjningen. Förutom att inventera och säkerställa möjligheter till reservvattentäkter konstaterar Försvarsberedningen att det kan finnas behov av att utöka lagerhållningen av kemikalier och reservdelar och säkra tillgången på reservkraft för att säkerställa nödvattenförsörjningen. Olika metoder för att upprätthålla försörjningen av dricksvatten i de fall transportmöjligheterna begränsas bör identifieras.

Försvarsberedningen anser att kommunerna i fredstid behöver planera för en prioritering av dricksvattenförsörjningen på den lokala nivån utifrån geografiska och faktiska förhållanden i den egna kommunen. Beredningen konstaterar även att länsstyrelserna vid höjd beredskap kan komma att ha en roll när det gäller att göra prioriteringar av nödvatten mellan kommuner i det egna länet.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1, utg.omr. 6) framkommer att regeringen har beslutat om uppdrag till flera bevakningsansvariga myndigheter att lämna in underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret (Ju2019/02477/SSK). I fokus för uppdraget står bl.a. dricksvattenförsörjning.

I Livsmedelsverkets regleringsbrev för 2020 framkommer att myndigheten får i uppdrag att ansvara för nationell samordning av dricksvattenfrågor. Livsmedelsverket ska i genomförande av uppdraget utgå från bl.a. vad som föreslogs i Dricksvattenutredningens betänkande En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32). Utredningen skriver följande:

Det offentliga ansvarstagandet för krisberedskapen inom dricksvattenområdet behöver stärkas ytterligare för att säkra en trygg dricksvattenförsörjning. Det omfattar bland annat ett ökat ansvarstagande hos Livsmedelsverket för den långsiktiga finansieringen av övergripande utbildning, övning, laborativ kompetens och övrigt expertstöd. Länsstyrelsens geografiska områdesansvar behöver också utvecklas, liksom kommuners och dricksvattenaktörers grundläggande krisberedskapsuppgifter.

Utredningen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I utredningen En utvecklad vattenförvaltning – volym 1 och 2 (SOU 2019:66) framkommer att

[...] det är angeläget att kommunerna integrerar ett vattenförvaltningsperspektiv i sitt arbete med bland annat fysisk planering, va-frågor inklusive dagvattenhantering, frågor inom gata och park, klimatanpassning och krisberedskap.

Utredningen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – liksom det tidigare uttryckt i bl.a. betänkande 2018/19:FöU2 – att det är av stor vikt att kunna säkerställa en nödvändig försörjningsberedskap för svenskt vidkommande inför en fredstida samhällskris, höjd beredskap

eller krig. Utskottet är vidare – vilket redovisades i bl.a. 2018/19:F6U7 – positivt till regeringens ambition att förstärka länsstyrelsernas arbete med förebyggande verksamhet för att skydda dricksvatten, exempelvis genom inrättande av vattenskyddsområden, och genom att säkerställa resurser till den nationella vattenkatastrofgruppen (Vaka) som ger stöd åt kommuner och regioner som drabbats eller kan komma att drabbas av problem med dricksvattenförsörjningen.

Kommuner bör redan i fredstid planera för en prioritering av dricksvattenförsörjningen på lokal nivå utifrån geografiska och faktiska förhållanden i den egna kommunen.

Utskottet ser positivt på regeringens vilja att utveckla området och att regeringen redan har vidtagit många åtgärder. Utskottet konstaterar dock att mycket återstår att göra. I väntan på regeringens beredning av Försvarsberedningens del- och slutrapporter samt övriga utredningar och myndighetsuppdrag finns det för närvarande inte skäl för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om dricksvatten. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Läkemedelsberedskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om läkemedelsberedskap.

Jämför reservation 16 (M, C) och 17 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:669 av Karin Rågsjö m.fl. (V) anförs att det vid internationella kriser måste finnas tillgång till läkemedel som inte kan anstå (yrkande 4).

Kristina Axén Olin (M) föreslår i motion 2019/20:1472 att en nationell ambitionsnivå för vilka läkemedel och vilken sjukvårdsmateriel som det är nödvändigt att ha ska upprättas samt att en ansvarig myndighet för detta ändamål utses.

I motion 2019/20:2180 av Lars-Arne Staxäng (M) föreslås att det skyndsamt ska tas fram och genomföras en strategi för läkemedelsberedskap vid kris och krig.

Eva Lindh m.fl. (S) föreslår i motion 2019/20:2313 att frågan om beredskapslager för läkemedel ska ses över samt förslag ska ges för att komma till rätta med brister i läkemedelstillgången.

I kommittémotion 2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) anförs att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga när det gäller läkemedel i vardag, kris och krig. Bland annat föreslås att ökade krav ska ställas på regioner att lagerhålla läkemedel och sjukvårdsmateriel, att den statliga lagerhållningen utökas och att avtal behöver förhandlas fram med både importörer och återförsäljare (yrkande 19).

Bakgrund

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 9) understryker regeringen att i och med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet (prop. 2014/15:109) har planeringen för totalförsvaret återupptagits. Där ingår även hälso- och sjukvården som en del av det civila försvaret. Svensk krisberedskap ska därmed stärkas. En god krisberedskapsförmåga baseras på en väl fungerande ordinarie verksamhet som kan ta höjd för extra belastning. Grunderna för den ordinarie krishanteringens bör därtill utgöra grunden för den ytterligare planering som krävs för det civila försvaret. Till detta kommer även försörjning av läkemedel och annan sjukvårdsmateriel som behövs för att kunna säkerställa hälso- och sjukvårdens funktionalitet.

Regeringens bedömning är att den svenska hälso- och sjukvårdens beredskap och förmåga vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap behöver utvecklas. Regeringen har därför beslutat om kommittédirektiv (dir. 2018:77 och dir. 2019:83) till en utredning om hälso- och sjukvårdens beredskap och förmåga inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap. Uppdraget ska delredovisas senast den 1 april 2020 och slutredovisas senast den 30 september 2021.

Regeringen bedömer vidare att det finns behov av fortsatt uppbyggnad och utveckling av katastrofmedicinsk beredskap inom regionerna. Dessutom finns det behov av att förstärka de myndigheter som har uppgifter inom området; bl.a. blir E-hälsomyndigheten och Läkemedelsverket bevakningsansvariga myndigheter inom sina respektive områden. Vidare behövs en förstärkt förmåga att hantera nationella och internationella hälsohot. I det ligger bl.a. en säkerställd förmåga till högisoleringsvård och förmåga att transportera högsmittsamma patienter.

Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten samt hälso- och sjukvårdens huvudmän tilldelades under 2018 40 miljoner kronor för arbete med totalförsvarsplaneringen.

I rapporten Livsmedels- och läkemedelsförsörjning – samhällets säkerhet och viktiga samhällsfunktioner (RiR 2018:6) är Riksrevisionens sammantagna bedömning att det inte finns tillräckligt tydliga förutsättningar och inte vidtas tillräckliga åtgärder för att skapa förutsättningar för livsmedels- och läkemedelsförsörjning vid kris eller under höjd beredskap. Man rekommenderar regeringen att klargöra mål, krav och ansvar, att förtydliga de samordningsuppdrag som Livsmedelsverket och Socialstyrelsen har samt att säkerställa att samverkan fortsätter att utvecklas och kunskaper tillvaratas.

Regeringen instämmer i sin skrivelse (skr. 2017/18:283) delvis i Riksrevisionens iakttagelser och menar att man har vidtagit ett flertal åtgärder. Regeringen nämner att den har tillsatt utredningar som berör bl.a. läkemedelsberedskapen, t.ex. utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar, som ska redovisas senast den 1 mars 2021.

Regeringen anger också att den i april 2018 gav Socialstyrelsen i uppdrag att stödja regionerna i deras arbete med katastrofmedicinsk beredskap och planering för civilt försvar inom hälso- och sjukvården. I uppdraget ingår bl.a. att göra en förstudie av regionernas behov av kunskapsunderlag på området och att ta fram förslag till en nationell utbildnings- och övningsverksamhet. Uppdraget har en övergripande inriktning på hälso- och sjukvårdsberedskap, som läkemedelsförsörjningen är en del av, och ska slutredovisas den 1 juni 2020.

Försvarsberedningens delrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) omfattar även förslag på åtgärder för utveckling av läkemedelsförsörjningen som berör de frågor Riksrevisionen tar upp i sin granskning. Denna rapport och Försvarsberedningens slutrapport bereds nu i Regeringskansliet.

Socialstyrelsen presenterade i juni 2018 sitt uppdrag från regeringen att göra en förnyad bedömning av hur innehållet i myndighetens beredskapslager av läkemedel och medicinteknik bör hanteras framgent. I Socialstyrelsens beredskapslager finns i dag nio artikelgrupper. Där ingår elverk, förbrukningsmateriel, kirurgiska instrument, konventionsskydd, läkemedel, medicinteknisk utrustning, skadepaltsutrustning, skyddsutrustning för B-smitta samt övrig vårdutrustning. Socialstyrelsen bedömer att merparten av nuvarande beredskapslagrad materiel är användbar i fredstida beredskap och i det återupptagna arbetet med totalförsvaret.

I arbetet med uppdraget har myndigheten identifierat behov av en informationsinsats till regionerna om beredskapslagret och dess innehåll. Att det finns god kännedom hos berörda aktörer om beredskapslagret och möjligheterna att begära stöd därifrån är grundläggande för lagrets användbarhet och nytta.

I Socialstyrelsens fortsatta arbete med beredskapslager anser sig myndigheten behöva genomföra en fördjupad utredning för att kunna lämna förslag på nyinvesteringar. Detta bör ske med särskild hänsyn till det återupptagna arbetet med totalförsvaret. Beredskapslagrets framtida innehåll, omfattning och standard bör bedömas utifrån de gränssättande faktorer och dimensionering som kartläggs för akutsjukvården inom ramarna för totalförsvarsplaneringen.

Utskottets ställningstagande

Det är av stor vikt att det säkerställs en nödvändig försörjningsberedskap för svenskt vidkommande avseende läkemedel och sjukvårdsmateriel inför höjd beredskap eller krig, men också inför en fredstida samhällskris, vilket inte minst den aktuella spridningen av coronaviruset visar på, tillika de brister som uppstod under 2019 i samband med att en ny leverantörskedja infördes till sjukhusen.

I väntan på regeringens beredning av Försvarsberedningens del- och slutrapporter samt kommande utredningsförslag finns det för närvarande inte skäl

för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om läkemedelsberedskap på en övergripande nivå. Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Drivmedelsberedskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om drivmedelsberedskap.
Jämför reservation 18 (C).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) föreslås att regeringen ser över möjligheten att öka andelen inhemsk produktion av bio-drivmedel som ett sätt att stärka motståndskraften och minska beroendet av utländsk olja och gas (yrkande 13), att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga när det gäller drivmedel vid en säkerhetspolitisk kris eller krig (yrkande 14) och att ansvarig myndighet ska ges i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol, biogas och andra förnybara bränslen i beredskapslagringen av drivmedel (yrkande 15).

Bakgrund

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6) anger regeringen att den har beslutat om uppdrag till flera bevakningsansvariga myndigheter att lämna in underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret (Ju2019/02477/SSK). I fokus för uppdraget står energiförsörjning, transporter, livsmedelsförsörjning, dricksvattenförsörjning, ordning och säkerhet, finansiell beredskap samt elektroniska kommunikationer och post.

Regeringen anger också i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 21) att det moderna samhället är beroende av ett robust och tillförlitligt energisystem. En säker tillförsel av el, drivmedel, värme och övriga energiprodukter behövs för många samhällskritiska funktioner. Vidare anger regeringen att omställningen av transportsektorn hittills har skett med ökad andel förnybara drivmedel. I framtiden krävs därtill en ökad effektivisering och elektrifiering.

I delredovisningen av sin slutrapport, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), uttrycker Förvarsberedningen följande:

Dagens energiförsörjning i Sverige kan till stor del uppfylla de behov som samhället har i fredstid, men är sårbart för att klara ett väpnat angrepp mot Sverige. Krig ställer ökade krav på aktörer inom de olika energislagen att

säkerställa en uthållig och tillräcklig energiförsörjning. Energimyndigheten har en särskilt viktig roll inom sektorn för att säkerställa energiförsörjningen i Sverige.

Försvarsberedningen anser att berörda aktörer behöver väga in totalförsvarets behov vid utvecklingen av nya energisystem och vid uppbyggnaden av ny infrastruktur inom energiområdet för att i förebyggande syfte skapa en mer robust energiförsörjning

Vårt samhälle och flera samhällsviktiga funktioner som t.ex. transporter och elförsörjning är beroende av en fungerande drivmedelsförsörjning. Drivmedelsförsörjningen är i sin tur beroende av el. Utan el stannar exempelvis pumpar vid drivmedelsstationer. Sverige importerar i dag råolja som raffinerar till olika drivmedel som bensin och diesel både för inhemsk konsumtion och export. Färdiga oljeprodukter importeras bl.a. från våra grannländer.

Sverige har via privata aktörer en viss lagring av olja som främst är avsedd för störningar i fredstid. Enligt lagen är privata aktörer, t.ex. oljebolag och stora användare inom industrin och kraftvärmeverk skyldiga att hålla en viss nivå av beredskapslagring.

Sverige ska enligt nu gällande lag under varje lagringsår ha ett beredskapslager som motsvarar minst 90 dagars genomsnittlig daglig nettoimport eller 61 dagars genomsnittlig daglig inhemsk konsumtion under referensåret beroende på vilken mängd som är störst. Beredskapslagret ska bestå av oljeprodukter och råolja. Befintlig oljelagring är främst avsedd för att kunna användas vid störningar på den globala marknaden.

Försvarsberedningen anser att möjligheten för staten att nyttja oljelagren för ändamål i samband med störningar vid allvarliga säkerhetspolitiska kriser och i krig bör ses över.

Försvarsberedningen anser att befintlig lagring bör vara tillräcklig för att försörja viktiga samhällsverksamheter även vid en allvarlig säkerhetspolitisk kris i vårt närområde. Aktörer med ansvar för samhällsviktig verksamhet behöver analysera sina respektive behov av drivmedel. Därefter kan regeringen fatta beslut om en eventuell reglering av hur befintlig beredskapslagring av olja ska kunna användas för att möta totalförsvarets krav.

Försvarsberedningen anser att ett planeringskrav ska ställas på samhällsviktiga aktörer vars verksamhet är beroende av drivmedel. Krav ska kunna ställas på privata drivmedelsaktörer att utöka lagerhållning av drivmedel på regional och till del lokal nivå. Försvarsberedningen betonar vikten av att det i fredstid även måste finnas ett förberett nationellt system för prioritering av drivmedel. En sådan planering för drivmedelsförsörjning stärker även den fredstida krisberedskapen.

Försvarsberedningen konstaterar att arbetet med att utveckla alternativa drivmedel minskar sårbarheter och lindrar konsekvenser av uppkomna störningar.

Utskottets ställningstagande

Liksom gjordes i betänkande 2018/19:FöU7 vill utskottet lyfta fram vikten av att säkra energiförsörjningen inför ett väpnat angrepp på Sverige, men också inför fredstida olyckor och kriser. Arbetet med att utveckla alternativa drivmedel minskar sårbarheter och lindrar konsekvenser av uppkomna störningar och berörda aktörer behöver väga in totalförsvarets behov vid utvecklingen av nya energisystem och vid uppbyggandet av ny infrastruktur inom energiområdet för att i förebyggande syfte skapa en mer robust energiförsörjning.

Det är vidare glädjande att regeringen rapporterat att omställningen av transportsektorn hittills har skett med ökad andel förnybara drivmedel. Utskottet ser dock framför sig att oljelagring även i fortsättningen kommer att vara en viktig del av totalförsvaret under överskådlig framtid. Att fortsätta att utveckla rutiner och strukturer för både prioritering och ransonering vid höjd beredskap är därför viktigt i sammanhanget.

I väntan på regeringens beredning av de åtgärder Försvarsberedningen har föreslagit och relevanta myndigheters fortsatta utvecklingsarbete finns det för närvarande inte skäl för utskottet att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om drivmedelsberedskap. Motionsyrkandena avstyrks.

Nationellt betalningssystem och kontanthantering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nationellt betalningssystem och kontanthantering.

Jämför reservation 19 (SD).

Motionerna

Roger Richthoff m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2019/20:671 att det digitala betalningssystemet är sårbart och kan bli omöjligt att upprätthålla i samband med en större kris eller krig. Motionärerna anser att åtgärder behöver vidtas för att minska sårbarheten (yrkande 54).

I motion 2019/20:2351 av Lars Jilmstad (M) anför motionären att banker och affärer bör verka för att handeln med kontanter fortsätter att fungera. Enligt motionären är det av största vikt att vi av beredskapsskäl snarare främjar än motarbetar handeln med kontanter. Hur detta ska göras kan lämpligen utredas av t.ex. MSB, menar motionären.

Bakgrund

Pågående arbete

I delredovisningen av sin slutrapport, Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), uttrycker Försvarsberedningen följande:

Utifrån ett totalförsvarsperspektiv kan det finansiella systemet utgöra en direkt måltavla eller utnyttjas indirekt för att skapa en gråzonsproblematik. Genom att störa eller få det finansiella systemet att bryta samman kan en motståndare t.ex. utöva utpressning, hota, försöka vilseleda, skapa social oro och hamstring. Detta kan skada förtroendet för samhällets institutioner eller landets rykte internationellt, binda begränsade resurser eller försvåra effektivt beslutsfattande och därmed försämra våra förutsättningar att sätta oss till motvärn. Försvarsberedningen konstaterar att de genomgripande förändringar som skett i Sveriges finansiella system sedan avregleringen i mitten på 1980-talet gör att det saknas relevanta strukturer att falla tillbaka på i totalförsvarsplaneringen.

— — —

Försvarsberedningen understryker vikten av att skyndsamt komplettera den fredstida utvecklingen av krisberedskapen i finanssektorn med en totalförsvarsplanering och förberedelser för att hantera höjd beredskap och krig. Totalförsvarsplaneringen i den finansiella sektorn måste innefatta relevanta krigsplaceringar, t.ex. av värdetransportföretagens och bankernas personal, tydligare kravställning och beredskapsföreskrifter för aktörerna i det finansiella systemet och utvecklade planer för att hantera förväntade problem med elförsörjning och elektroniska kommunikationer under krigsfara och krig, t.ex. avseende kontanthantering.

— — —

Samhällets krav på finansmarknadsaktörerna skiljer sig åt i fredstid och krigstid. Försvarsberedningen anser att det måste utses en sektorsansvarig myndighet, förslagsvis Riksbanken, med ett tydligt mandat att leda planeringen och förbereda sektorn inför höjd beredskap och krig. En sådan tydlighet kommer även att stärka krisberedskapen. Försvarsberedningen konstaterar att en längre störning eller ett sammanbrott i det finansiella systemet kommer att utgöra en svår påfrestning för Sveriges befolkning. Oavsett om det beror på en antagonistisk aktör, naturliga orsaker eller handhavandefel kan en situation uppstå där varken el eller elektroniska kommunikationer fungerar under en längre period.

Riksbankskommittén konstaterar i sitt delbetänkande Tryggad tillgång till kontanter (SOU 2018:42) att Riksbanken bör agera för att upprätthålla en väl fungerande depåverksamhet som bidrar till att kontantkedjan fungerar tillfredsställande även vid extraordinära händelser som fredstida kriser och höjd beredskap. Regeringen föreslog i efterföljande proposition 2019/20:23 att svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut ska vara skyldiga att tillhandahålla kontanttjänster i betryggande utsträckning i hela landet. Riksdagen biföll propositionen (bet. 2019/20:FiU29, prop. 2019/20:40, rskr. 2019/20:77).

I sitt slutbetänkande En ny riksbankslag (SOU 2019:46) föreslår riksbankskommittén att Riksbankens ansvar för krisberedskap och vid höjd beredskap

förtydligas och utökas. Riksbanken ska liksom tidigare ansvara för planeringen för fredstida kriser och höjd beredskap i fråga om sin egen verksamhet. Därutöver ska Riksbanken ha ett planerings- och kontrollansvar för dels juridiska personer som är av särskild betydelse för genomförandet av elektroniska betalningar, dels näringsidkare inom kontanthantering. Ett lagförslag om en ny riksbankslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den ska tillsätta en utredning om konsekvenserna för den svenska betalningsmarknaden av den starka digitaliseringen och den kraftigt minskade användningen av kontanter i den svenska ekonomin (bet. 2018/19:FiU44, rskr. 2018/19:293). Utredningen ska ha ett brett perspektiv. I det ingår bl.a. att utreda förutsättningarna för statens och den privata sektorns roller på den framtida betalningsmarknaden och konsekvenserna av ett eventuellt införande av en digital centralbanksvaluta, en s.k. e-krona. Frågan om utredning bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser liksom i betänkande 2018/19:FöU7 med oro på Försvarsberedningens konstaterande att det saknas relevanta strukturer i totalförsvarsplaneringen för det finansiella systemet. Det är av stor vikt att reducera systemets sårbarhet inför t.ex. elavbrott eller om internet är ur funktion.

Utskottet vill dock inte föregripa regeringens beredning av riksdagens tillkännagivande på området samt Försvarsberedningens och Riksbankskommitténs rapporter. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Krisfond

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om etablering av en krisfond.
Jämför reservation 20 (M, C).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:2737 yrkande 9 föreslår Beatrice Ask m.fl. (M), liksom Kristina Yngwe m.fl. (C) gör i kommittémotion 2019/20:3247 yrkande 1, att förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningssystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbat särskilt hårt av en kris ska ses över.

Bakgrund

Gällande ordning

Statlig ersättning till kommunerna för kostnader i samband med räddningstjänst regleras i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, förkortad LSO. Om

utflöde i visst vatten av olja eller andra skadliga ämnen har lett till kommunal räddningstjänst eller sanering har en kommun rätt till ersättning av staten för den del av kostnaderna som överstiger ett av regeringen fastställt belopp (7 kap. 2 §). En kommun har också rätt till ersättning om en räddningsinsats i kommunal räddningstjänst medfört betydande kostnader. Rätten till ersättning avser den del av kostnaderna som överstiger en självrisk som beräknas enligt grunder som regeringen fastställer (7 kap. 3 §). Ersättningsärendena prövas och administreras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Ersättningen finansieras genom anslaget 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m. inom utgiftsområde 6, som uppgår till drygt 27 miljoner kronor årligen.

Pågående arbete

I Skogsbrandsutredningen (SOU 2019:7) anges att kommunernas finansiella förutsättningar för att agera kraftfullt i situationer när t.ex. hög brandrisk råder bör förbättras. Utredningens förslag är att kommunernas självrisk ska kunna sänkas till ett lägre belopp om det finns särskilda skäl. Utredningen anser att det bör vara regeringens uppgift, och inte MSB:s, att fatta denna typ av beslut när särskilda omständigheter råder, t.ex. vid ett extremt högt brandriskvärde. Regeringskansliet bereder för närvarande denna utredning.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet uttryckt flera gånger tidigare, t.ex. i betänkande 2018/19:FöU7, delar man regeringens bedömning att det krävs ett ökat fokus på klimatanpassning och det förebyggande arbetet. I fråga om ersättning för skador vid naturkatastrofer anser utskottet att det är viktigt att inte undergräva incitamenten för just förebyggande insatser. Utskottet vill också understryka att det inte finns några hinder mot privata försäkringslösningar på detta område och att det därmed inte finns några starka skäl för att införa ytterligare statliga lösningar. Regeringen har vid behov, och om riksdagen godkänner det, möjlighet att tillföra medel till det aktuella anslaget, vilket bl.a. gjordes i samband med skogsbränderna sommaren 2018. Riksdagen har också möjlighet att anvisa ytterligare medel till statsbudgeten. Utskottet vill inte heller föregripa regeringens beredning av Skogsbrandsutredningens förslag. De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

EU:s solidaritetsfond

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om EU:s solidaritetsfond.
Jämför reservation 21 (C).

Motionen

I partimotion 2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) föreslår motionärerna att regeringen ska verka för att medel från EU:s solidaritetsfond ska kunna betalas ut till förebyggande insatser vid fara för naturkatastrofer (yrkande 34).

Bakgrund

Gällande ordning

Europeiska unionens solidaritetsfond (EUSF) inrättades den 11 november 2002 genom rådets förordning (EG) nr 2012/2002. Syftet med fonden är att visa solidaritet med medlemsstater och anslutningsländer som drabbas av katastrofer, främst till följd av naturfenomen, genom att möjliggöra ekonomiskt stöd. Skadorna måste i varje enskilt fall uppgå till minst 3 miljarder euro eller 0,6 procent av landets BNI, där det lägre beloppet tillämpas. Fondens årliga maxbelopp uppgår till totalt 500 miljoner euro i 2011 års priser och finansieras via EU-budgeten. Det är endast möjligt för medlemsstaterna att begära medel från fonden efter att en katastrof har inträffat; det finns i dagsläget ingen möjlighet till utbetalningar för preventiva åtgärder.

EU:s civilskyddsmekanism (nedan kallad ”mekanismen”) är ett instrument som syftar till att stärka samarbetet mellan EU och EU-länderna och till att förenkla samordningen mellan dem inom civilskyddsområdet. En viktig del av mekanismen är katastrofförebyggande arbete. Enligt beslut (EU) 2019/420 ska EU-länderna

- vidareutveckla bedömningen av riskhanteringsförmågan på nationell eller lämplig regional eller lokal nivå
- vart tredje år tillhandahålla kommissionen en sammanfattning av relevanta delar av bedömningarna, med fokus på centrala risker
- på frivillig grund delta i utvärderingar av bedömningen av riskhanteringsförmåga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar den utveckling inom civilskydd och krisberedskap som pågår inom EU. Som utskottet tidigare har uttryckt i bl.a. betänkande 2018/19:FöU7 är det viktigt med förebyggande arbete när det gäller naturkatastrofer. För närvarande finner dock utskottet inte anledning att regeringen ska verka för att

medel från EU:s solidaritetsfond ska kunna betalas ut till förebyggande insatser vid fara för naturkatastrofer. Ett utökat användningsområde för de medel som finns tillgängliga via solidaritetsfonden kan enligt utskottet medföra ett behov av att ytterligare resurser tillförs fonden. Utskottet står fast vid uppfattningen att Sverige bör verka för en budgetpolitik inom EU som är både effektiv och återhållande. Då utskottet saknar underlag för att ytterligare bedöma frågan avstyrks motionsyrkandet.

Missbruk av 112-numret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om missbruk av 112-numret.

Motionen

Sofia Westergren (M) föreslår i motion 2019/20:2413 att regeringen ska utreda kriminalisering av busringningar till SOS Alarms nödnummer 112 (yrkande 2).

Bakgrund

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1, utg. omr. 6) framkommer att SOS Alarm AB enligt alarmeringsavtalet med staten ska säkerställa en effektiv 112-tjänst så att polis, räddningstjänst och ambulans snabbt kan tillkallas. SOS Alarm uppger att det varje år görs ca 100 000 busringningar till nödnumret 112.

Avtalet föreskriver en medelsvarstid på 8 sekunder. Under 2019 besvarades ca 3,23 miljoner nödsamtal, varav 67,5 procent föranledde akut hjälpbehov enligt SOS Alarms verksamhetsrapport för 2019. Under de senaste tio åren har antalet 112-samtal ökat, liksom antalet samtal med tolkbehov. Medelsvarstiden har enligt rapporten sänkts till 8,6 sekunder 2019. Detta är tredje året i rad som svarstiden förbättrats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser allvarligt på missbruk av 112-numret då det kan leda till att människor som är i behov av hjälp inte kommer fram till en larmoperatör så snart som behövs. Samtidigt är det positivt att medelsvarstiden hos SOS Alarm har sänkts tre år i rad, vilket tyder på att utvecklingen ändå går åt rätt håll överlag. Utskottet ser inte i nuläget någon anledning att vidta ytterligare åtgärder. Motionsyrkandet avstyrks.

Lokala viktiga meddelanden till allmänheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lokala viktiga meddelanden till allmänheten.

Motionerna

Erik Ottoson (M) föreslår i motion 2019/20:1899 att regeringen ska vidta åtgärder för att möjliggöra lokala viktiga meddelanden till allmänheten (VMA). Lokala VMA innebär att radiomottagare som finns på ett mindre upptagningsområde, runt t.ex. en akut sjuktransport, automatiskt avbryter pågående mottagning av radiosändningar och istället övergår till att spela upp ett lokalt VMA.

I motion 2019/20:2344 yrkar Mats Wiking och Jörgen Hellman (båda S) på att blåljusfordon ska tillåtas sända ut signaler till omringvarande fordon.

Bakgrund

Pågående arbete

Alarmeringsutredningen (SOU 2018:28) konstaterar att varningar i det nuvarande VMA-systemet kan utfärdas i tre olika kanaler:

- Utomhusvarning
- Radio och tv
- Varning via fast och mobil telefoni.

Utredningen anger att VMA-systemet är komplext och att flera av de aktörer som arbetar med systemet uppfattar att det finns en otydlighet kring roller och ansvarsfördelning. Utredningen konstaterar även att ändamålsenligheten och lämpligheten i VMA-signal utomhus kan ifrågasättas. MSB har enligt utredningen konstaterat att i takt med att allt fler viktiga meddelanden förmedlas och sänds utan att utomhussignalen används, finns en risk att osäkerheten bland allmänheten ökar om signalens innebörd. Utredningen menar att det finns ett behov av en översyn av VMA-systemet och att användandet av utomhussignalen bör omprövas bl.a. mot bakgrund av att det finns andra sätt att varna befolkningen.

Alarmeringsutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Precis som i betänkande 2018/19:FöU7 konstaterar utskottet att det är mycket viktigt att relevant krisinformation kan nå rätt målgrupp så effektivt som möj-

ligt i en krissituation. Av det skälet har utskottet tidigare föreslagit att regeringens proposition om viktiga meddelanden till allmänheten via telefon skulle bifallas av riksdagen, vilket också blev fallet. Denna möjlighet, tillsammans med regeringens pågående beredning av Alarmeringsutredningen, gör att utskottet för närvarande inte ser skäl till att föreslå ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandena avstyrks.

Föreskrifter för behovsprövade boenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om föreskrifter för behovsprövade boenden.

Motionen

I motion 2019/20:1299 anför Marléne Lund Kopparklint (M) att regeringen bör ge MSB i uppdrag att meddela föreskrifter om skydd vid värmeböljor i behovsprövade särskilda boenden.

Bakgrund

Pågående arbete

Enligt MSB leder värmeböljor till en ökad dödlighet, särskilt för äldre personer och andra särskilt utsatta grupper. Vid höga temperaturer utfärdar SMHI vädervarningar med syftet att ge vårdsektorn, riskgrupper och allmänheten så goda förutsättningar som möjligt att förbereda sig på förväntat höga temperaturer under en lång tid. MSB har även publicerat rapporten Värmens påverkan på samhället: en kunskapsöversikt för kommuner med faktablad och rekommendationer vid värmebölja. I rapporten ges förslag på hur kommuner kan sammankalla till samordningsmöten före och under en värmebölja samt hur de kan analysera konsekvenserna av en värmebölja inom ramen för sitt risk- och sårbarhetsanalysarbete. Rapporten innehåller även ett antal faktablad för olika kommunala verksamheter med tips om möjliga åtgärder.

Folkhälsomyndigheten har sammanställt information om vilka grupper som bedöms sårbara vid värmeböljor och presenterat exempel på åtgärder i publikationen Hälsoeffekter av höga temperaturer – kunskaps-sammanställning. Myndigheten har även tagit fram en vägledning som stöd för organisationers arbete med att utveckla handlingsplaner för värmeböljor. Vägledningen är skriven för kommuner, regioner och privata aktörer som ger vård och omsorg till befolkningen, och särskilt till de grupper som är sårbara för negativa hälsoeffekter av värmeböljor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar MSB:s och Folkhälsomyndighetens arbete med att vidta åtgärder för att sprida information och kunskap om hur höga temperaturer under lång tid kan påverka olika grupper i samhället samt om hur berörda aktörer kan agera vid sådana tillfällen. Utskottet finner därför för närvarande inte skäl att vidta ytterligare åtgärder, t.ex. att ge MSB i uppdrag att meddela föreskrifter om skydd vid värmeböljor i behovsprövade särskilda boenden. Motionsyrkandet avstyrks.

Nationell beredskap för klimatförändringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om nationell beredskap för klimatförändringar.

Motionen

I kommittémotion 2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför motionärerna att Sveriges nationella beredskap för klimatförändringar bör förstärkas (yrkande 4).

Bakgrund

Pågående arbete

Statsminister Stefan Löfven (S) angav i regeringsförklaringen den 21 januari 2019 att den civila beredskapen ska rustas för att bättre kunna hantera klimatrelaterade kriser, t.ex. torka.

I budgetpropositionen för 2020 (prop 2019/20:1, utg.omr. 6) anger regeringen att

MSB har i uppgift att på olika sätt stödja aktörer att förbereda sig för såväl dagens naturolyckor som olyckor ett förändrat klimat kan föra med sig. Utifrån ett regeringsuppdrag om hur myndigheten påverkas av klimatets förändring, har MSB beskrivit att verksamheten redan påverkas av klimatförändringen och att utvecklingen kommer att ställa ökade krav på myndighetens egen förmåga liksom stödet till berörda aktörer. MSB har även påbörjat arbetet enligt den nya förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete.

En av många utmaningar som samhället står inför är konsekvenserna av ett förändrat klimat. Den pågående klimatförändringen innebär att olika typer av anpassningsåtgärder blir allt viktigare. Många aktörer måste vidta förebyggande åtgärder för ett klimatsäkert och hållbart samhälle. Regeringen har därför gjort särskilda satsningar på drygt 250 miljoner kronor

för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor under perioden 2017–2020. Satsningarna möjliggör för kommuner att kunna vidta fler förebyggande klimatanpassningsåtgärder.

I budgetpropositionen för 2020 (prop 2019/20:1, utg.omr. 20) skriver regeringen följande:

Den nationella strategin för klimatanpassning (prop. 2017/18:163) innebär viktiga steg framåt. Nu finns en tydlig ram för ett strukturerat arbete med att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Den femåriga cykeln innebär en återkommande process som ökar förutsägbarheten i arbetet samt stärker effektiviteten. Kommunernas beredskap för att hantera klimatförändringarna stärktes också genom ett tillägg i plan- och bygglagen (2010:900).

Regeringen bedömer att de olika besluts- och planeringsunderlag som har tagits fram med finansiering från anslag 1:10 Klimatanpassning har bidragit till ökad kunskap om bl.a. risk för ras, skred och översvämningar och bättre hantering av konsekvenser av skyfall samt förbättrad prognos för brandrisk. Delegationen för Göta älv och möjligheten till statlig delfinansiering bedöms kunna påskynda ras- och skredsäkringsarbete längs älven.

Trots en ökad kunskap om behovet av anpassning till ett förändrat klimat görs fortfarande relativt få konkreta klimatanpassningsåtgärder på lokal nivå. Förra årets extremväder visar tydligt på behovet av att vidta åtgärder för att stärka klimatanpassningen i samhället, exempelvis inom jordbruket.

I proposition 2017/18:163 Nationell strategi för klimatanpassning föreslog regeringen att kommunernas översiktsplaner ska ha med en redovisning av risken för skador på den byggda miljön till följd av klimatrelaterade olyckor som t.ex. översvämning, ras och erosion. Regeringen föreslog även att kommunerna i detaljplaner ska få bestämma att det krävs marklov för markarbeten som kan försämra markens genomsläpplighet. Riksdagen biföll propositionen (bet. 2017/18:MJU22, prop. 2017/18:163, rskr. 2017/18:440).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att det krävs ett ökat fokus på klimatanpassning och det förebyggande arbetet. Det är viktigt att arbetet fortsätter med att förstärka den civila beredskapen för att hantera klimatrelaterade kriser. Utskottet ser även positivt på att regeringen har antagit en nationell strategi för klimatanpassning. Utskottet ser inte skäl för närvarande att utöver regeringens och berörda myndigheters arbete inom området vidta ytterligare åtgärder. Motionsyrkandet avstyrks.

Portar i Göta älvs mynning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om portar i Göta älvs mynning.

Motionen

I motion 2019/20:2862 anför Anna Sibinska (MP) att Göteborg måste skyddas mot översvämningar och höjda havsnivåer. Motionären föreslår därför att frågan om finansiering av yttre portar vid Göta älvs mynning ska utredas skyndsamt med medverkan av relevanta statliga och lokala myndigheter.

Bakgrund

Pågående arbete

Riksdagen beslutade i juni 2018 i enlighet med regeringens proposition Nationell strategi för klimatanpassning (prop. 2017/18:163, bet. 2017/18:MJU22, rskr. 2017/18:440). Propositionen omfattar ändringar i plan- och bygglagen (2010:900) som att kommunerna i sina översiktsplaner ska bedöma risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Regeringen har med strategin skapat en ram för det nationella arbetet med klimatanpassning.

Av budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6) framgår att regeringen för att möjliggöra förebyggande åtgärder mot naturolyckor i utsatta riskområden har avsatt bidragsmedel, som MSB hanterar. Under 2018 har drygt 72 miljoner kronor fördelats till elva kommuner, bl.a. Göteborg, för förebyggande åtgärder mot översvämningar, ras och skred. Göteborg mottog även finansiella medel för ändamålet 2019.

Av budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) framgår att en delegation för Göta älv inrättades vid Statens geotekniska institut (SGI) under 2018, som ett särorgan vid myndigheten. Delegationen samlar ledamöter från kommuner (bl.a. Göteborg), regioner och statliga myndigheter. Delegationen ska huvudsakligen samverka för att ta fram en plan för skredsäkring längs Göta älvdalen. SGI har beslutat om delfinansiering av skredsäkringsåtgärder längs Göta älvdalen på totalt 16,7 miljoner kronor under 2018.

Regeringen bedömer vidare att de olika besluts- och planeringsunderlag som har tagits fram med finansiering från anslaget 1:10 Klimatanpassning har bidragit till ökad kunskap om bl.a. risk för ras, skred och översvämningar och bättre hantering av konsekvenser av skyfall samt förbättrad prognos för brandrisk. Delegationen för Göta älv och möjligheten till statlig delfinansiering bedöms kunna påskynda ras- och skredsäkringsarbetet längs älven.

Regeringen tog i april 2018 beslut om en ny förordning om bidrag för skredsäkring längs Göta älv. SGI administrerar stödet och ansvarar för delegationen för Göta älv.

För att öka tydligheten och underlätta uppföljningen och långsiktigheten föreslogs i budgetpropositionen ett eget anslag för Göta älv. Regeringen föreslog att anslaget skulle uppgå till 90 miljoner kronor för 2020 och 115 000 000 kronor fr.o.m. 2021, vilket riksdagen sedermera biföll. Anslaget får användas till utgifter för ras- och skredsäkring längs Göta älv och till delegationen för Göta älv. Anslaget får användas som statsbidrag inom dessa områden och även användas för de administrativa utgifter som insatserna medför.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser fortsatt positivt på regeringens arbete med förebyggande åtgärder mot översvämningar, skred och andra naturolyckor, liksom det gjorde i bl.a. betänkande 2018/19:FöU7, och på den delegation som arbetar för skredsäkring längs Göta älv. Regeringens initiativ att inrätta ett särskilt anslag för ändamålet välkomnas som ett viktigt komplement till det redan befintliga anslaget till förmån för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.

Sammantaget anser utskottet att det finns förutsättningar för Göteborg och andra kommuner att redan nu kunna förebygga översvämningar och andra naturolyckor med hjälp av åtgärder de anser det finns behov av, t.ex. genom att utreda särskilda aspekter av problematiken. MSB:s metodstöd m.m. är fortsatt viktigt i sammanhanget. Utskottet ser sålunda för närvarande inte någon anledning att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om översvämningar och skred, t.ex. i frågan om portar i Göta älvs mynning. Motionen avstyrks.

Skärmförbud på offentliga badanläggningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skärmförbud på offentliga badanläggningar.

Motionen

I motion 2019/20:680 föreslår Michael Rubbestad (SD) att möjligheten att införa förbud mot att använda mobiltelefoner och surfplattor i samband med besök på offentliga badanläggningar ska utredas för att öka säkerheten och tryggheten i miljön.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona vikten av en trygg och säker miljö för gäster och personal på badhus, framför allt för besökande barn. Detta inkluderar också att inte behöva bli fotograferad på ett sätt som kränker människors integritet.

Då möjligheter redan i dag finns för badhus att införa förbud mot att använda mobiltelefoner och surfplattor i samband med besök ser utskottet inget skäl att i dagsläget vidta ytterligare åtgärder på området. Utskottet vill också passa på att understryka föräldraansvaret i samband med badhusbesök. Motionen avstyrks.

Fyrverkerier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fyrverkerier.

Jämför reservation 22 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:591 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) föreslås att det ska göras en översyn av lagstiftningen i syfte att förbättra tillsynen, skärpa regleringen av användningen av fyrverkerier och öka efterlevnaden av lagstiftningen.

Emma Hult och Elisabeth Falkhaven (båda MP) föreslår i motion 2019/20:1103 att det ska lagstiftas om att enbart tillåta användning av fyrverkerier, raketer och smållare vid offentliga arrangemang.

I motion 2019/20:3376 av Ingela Nylund Watz (S) föreslås att lagstiftningen ska ses över med syfte att inrätta ett nationellt förbud mot användning och försäljning av fyrverkerier.

Bakgrund

Pågående arbete och gällande ordning

MSB är den myndighet som på regeringens uppdrag skriver föreskrifter och allmänna råd som rör hanteringen av fyrverkerier. Föreskrifterna bygger på lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förkortad LBE, och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.

Hela lagstiftningen har som mål att fyrverkerier och andra brandfarliga och explosiva varor ska hanteras så säkert som möjligt, dvs. att om den som hanterar explosiva varor följer de regler och föreskrifter som finns tillgängliga så ska risken att skadas av en explosiv vara vara liten. Lagen ska även förhindra s.k. obehörigt förfarande med vilket menas att den som hanterar de explosiva varorna måste uppfylla tillämpliga paragrafer i lagstiftningen. I den sistnämnda skrivelsen skulle missbruk kunna tolkas in, enligt MSB.

Produktkraven har sitt ursprung i EU-direktiv om tillhandahållande av pyrotekniska artiklar, och syftet är att de fyrverkerier som godkänns för försäljning på EU-marknaden ska vara säkra att hantera. Varken MSB eller den svenska regeringen kan alltså förbjuda fyrverkerier som är godkända för EU-marknaden.

MSB har genom åren bl.a. tagit bort vissa artiklar som allmänheten får hantera utan tillstånd och som orsakat skador. Sedan den 1 juli 2019 krävs det tillstånd och särskild utbildning för att få använda raketer med styrpinne. Anledningen är att denna typ av raketer är överrepresenterade i skadestatistiken. MSB har tidigare anfört att en begränsad tillgänglighet indirekt även bör bidra till ett minskat missbruk (dnr 2018-00625). För att minska antalet fyrverkeriolyckor informerar MSB också om riskerna med fyrverkerier, t.ex. genom artiklar och annonser i tidningar och via sin webbplats.

Tillstånd till användning, handel och förvaring av fyrverkerier enligt LBE prövas av den kommun där verksamheten ska äga rum. Om det behövs tillstånd till användning av fyrverkerier enligt ordningslagen (1993:1617) är det Polismyndigheten på orten som handlägger detta. Att verksamheter med fyrverkerier följer lagstiftningen kontrolleras också genom tillsyn av MSB och respektive kommun.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det finns möjligheter att inom ramen för gällande lagstiftning begränsa och ingripa när användandet av fyrverkerier innebär en risk för att skada andra. Utskottet förutsätter att polisen och kommunerna agerar med de redan befintliga möjligheter som finns för att stävja problemet. Utskottet anser inte att det för närvarande finns skäl att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om fyrverkerianvändning. De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

Skärpta straff för innehav av sprängmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skärpta straff för innehav av sprängmedel.

Jämför reservation 23 (M).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3063 av Johan Forsell m.fl. (M) anförs motionärerna att straffen bör skärpas för den som ertappas med sprängmedel på allmän plats (yrkande 13).

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkande 2016/17:FöU10 tillstyrkte utskottet regeringens proposition 2016/17:92 Skärpta straff för brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2016/17:195). Med anledning av två följdmotionsyrkanden föreslog utskottet dessutom ett tillkännagivande som innebär att regeringen bör utreda möjligheten att höja minimistraffet för grovt brott mot tillståndsplikten enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) till två års fängelse.

Utskottet tillstyrkte i betänkande 2017/18:FöU13 regeringens proposition 2017/18:116 om en tillfällig amnesti för explosiva varor. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2017/18:107). Syftet med förslaget var att minska antalet illegala explosiva varor i samhället. Utskottet uttryckte i betänkandet att tillgången till explosiva varor många gånger är en förutsättning för att grova våldsbrott ska begås och ökar risken för att våldssituationer får svåra följder samt att förekomsten av illegala explosiva varor innebär ökade risker för att varan hanteras och förvaras på ett sätt som inte är betryggande ur säkerhetssynpunkt. Det är därför viktigt att begränsa antalet illegala explosiva varor i samhället, ansåg utskottet.

Pågående arbete

Som svar på den skriftliga frågan 2014/15:760 om klassningen av handgranater angav dåvarande inrikesminister Anders Ygeman (S) följande:

Regeringen ser allvarligt på att förekomsten av handgranater inom kriminella kretsar ökar. Vapenlagens (1996:67) bestämmelser är tillämpliga på skjutvapen och ammunition och på vissa föremål som i lagen jämföras med skjutvapen. En förutsättning för att det ska vara fråga om ett skjutvapen är att vapnet kan skjuta ut projektiler av olika slag. Med hänsyn till handgranaters konstruktion omfattas inte dessa av vapenlagens bestämmelser [...] utan i stället av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Denna indelning överensstämmer med de internationella regelverken om skjutvapen och explosiva varor. Både vapenlagen och lagen om brandfarliga och explosiva varor innehåller bl.a. krav på tillstånd och straffansvar för den som bryter mot tillståndskraven. Det finns enligt min uppfattning inte någon anledning att förändra de aktuella lagarnas tillämpningsområden.

Justitiekommittén tillstyrkte i betänkande 2017/18:JuU8 regeringens förslag till ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (prop. 2017/18:26, rskr. 2017/18:65). Justitiekommittén delade i betänkandet regeringens oro för den ökade förekomsten av illegala vapen och handgranater i samhället och det hot mot människors trygghet som detta innebär. För att motverka den utvecklingen ansåg utskottet i likhet med regeringen att straffen för bl.a. brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor bör skärpas. Den föreslagna lagändringen medför att straffskalorna för grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor ändras från fängelse i lägst ett och högst fyra år till fängelse i lägst två och högst fem år. Minimistraffen för de synnerligen grova

brotten höjs från fängelse i tre år till fängelse i fyra år. Slutligen föreslogs att straffmaximum för brott mot tillståndsplikten för explosiva varor av normalgraden ändras från fängelse i två år till fängelse i tre år. Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2018.

I MSB:s årsredovisning för 2019 framkommer att MSB tillsammans med andra myndigheter har fått i uppdrag av regeringen att arbeta för att minska möjligheterna till illegal användning av sprängämnen. MSB har i en lägesbedömning som lämnats till regeringen bl.a. behandlat frågor om tillgång till illegal pyroteknik och handgranater och brottsutredningar där explosiva varor ingår. För att minska kriminella personers möjligheter att komma över sprängämnen lyfter MSB i bedömningen fram vikten av att uppmärksamma problematiken ytterligare av branschen. För att åstadkomma detta deltar MSB löpande i relevanta sammanhang.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare uttryckt, bl.a. i betänkande 2018/19:F6U7, är det viktigt att begränsa antalet illegala explosiva varor i samhället eftersom tillgången till explosiva varor många gånger är en förutsättning för att grova våldsbrott ska begås och ökar risken för att våldssituationer får svåra följder. Förekomsten av illegala explosiva varor innebär dessutom ökade risker för att varan hantearas och förvaras på ett sätt som inte är betryggande ur säkerhetssynpunkt. Utskottet välkomnar de straffskärpningar som genomförts och ser i nuläget ingen anledning att vidta ytterligare åtgärder inom området. Motionsyrkandet avstyrks.

Informations- och cybersäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om informations- och cybersäkerhet.

Jämför reservation 24 (M) och 25 (L).

Motionerna

I motion 2019/20:2088 föreslår Maria Nilsson (L) att införandet av en screeninglag vid företagsuppköp ska utredas i syfte att förhindra aktörer kopplade till främmande makt från att ges kontroll över svensk teknologi.

Jessika Roswall m.fl. (M) anför i kommittémotion 2019/20:2718 att regeringen bör ta ledningen för att på ett operativt sätt stödja myndigheternas säkerhetsarbete (yrkande 27). Vidare föreslår motionärerna att ett utbildningskrav införs inom informationssäkerhet för personer på ledande positioner den offentliga sektorn (yrkande 28).

I kommittémotion 2019/20:2737 framför Beatrice Ask m.fl. (M) att det finns ett behov av att tydliggöra ansvaret för informationssäkerhet och att en bredare kampanj riktad till allmänheten bör genomföras (yrkande 15).

Edward Riedl föreslår i motion 2019/20:2986 att den offentliga sektorns arbete med informationssäkerhet ska ses över.

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkande 2017/18:FöU4 behandlade utskottet regeringens skrivelse om en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213). I skrivelsen redogjorde regeringen för att det finns ett stort behov av att utveckla samhällets informations- och cybersäkerhet. Strategin ska ses som ett uttryck för regeringens övergripande prioriteringar och syftar till att utgöra en plattform för Sveriges fortsatta utvecklingsarbete inom området. Huvudsyftena med strategin är att bidra till att skapa långsiktiga förutsättningar för samhällets aktörer att arbeta effektivt med informations- och cybersäkerhet samt att höja medvetenheten och kunskapen i hela samhället. Regeringen vill genom strategin även stödja de insatser och det engagemang som redan finns i samhället för att stärka informations- och cybersäkerheten. Strategin omfattar därmed hela samhället, dvs. statliga myndigheter, kommuner och regioner, företag, organisationer och privatpersoner. Av strategin framgår regeringens målsättningar och vad den avser att verka för.

Utskottet såg i betänkandet positivt på regeringens nationella strategi som den ansåg kommer att bidra till att skapa långsiktiga förutsättningar för informations- och cybersäkerheten för hela det svenska samhället. Utskottet föreslog att riksdagen skulle lägga skrivelsen till handlingarna.

I betänkande 2017/18:FöU14 om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster ställde sig utskottet bakom regeringens förslag till lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster i syfte att genomföra EU:s s.k. NIS-direktiv (dvs. direktivet om nät- och informationssäkerhet) i svensk rätt.

Utskottet har också, bl.a. i betänkande 2017/18:FöU6, gett stöd åt regeringens intention att verka för ett effektivt cyberförsvar med förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberangrepp, både för militär och för civil verksamhet.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6) anger regeringen att det är av särskild vikt att informations- och cybersäkerheten utvecklas i hela samhället för att upprätthålla och stärka såväl välståndet som säkerheten. En del av regeringens arbete inom området innefattar upprättandet av ett nationellt center för att öka informations- och cybersäkerheten. Centret ska bidra till

att öka den samlade förmågan att detektera och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige samt bidra med ökad kunskap om hur sårbarheterna i Sverige kan minska

Regeringen understryker vidare att det är av grundläggande betydelse att statliga myndigheter, kommuner, regioner, företag och andra organisationer har kännedom om hot och risker, tar ansvar för sin information och bedriver ett systematiskt informationssäkerhetsarbete. För att öka kunskapen och förbättra stödet till såväl privat som offentlig sektor har regeringen bl.a. gett MSB i uppdrag att öka allmänhetens samt små och medelstora företags kunskap om informationssäkerhet.

I regeringens rapport Genomförandet av Nationella säkerhetsstrategin – delrapport 2018 (januari 2019) anger regeringen att för att öka effektiviteten i genomförandet av den nationella strategin för informations- och cybersäkerheten beslutade den i juli 2018 om en komplettering av strategin. Syftet med kompletteringen är bl.a. att utveckla och tydliggöra ansvar och roller för genomförandet och den innehåller en översikt av regeringens aktiviteter för att genomföra strategin. Regeringen gav i uppdrag åt MSB, Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarets materielverk, Försvarmakten, Post- och telestyrelsen, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att ta fram en samlad informations- och cybersäkerhetshandlingsplan för åren 2019–2022 för dessa myndigheters arbete utifrån målen i informations- och cybersäkerhetsstrategin. Den gemensamma handlingsplanen (publ. MSB1351) presenterades den 5 mars 2019 av Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI). Den 2 mars 2020 lämnade myndigheterna i SAMFI-gruppen 2020 års redovisning av den samlade informations- och cybersäkerhetshandlingsplanen till Regeringskansliet. Handlingsplanen ska bidra till att uppfylla målsättningarna i regeringens nationella strategi på området.

Regeringen anger vidare i sin rapport att främmande makts intresse för det som behöver hållas hemligt med hänsyn till Sveriges säkerhet och för i övrigt säkerhetskänslig verksamhet är stort. Det finns ett högt och ständigt pågående underrättelsehot mot Sverige vilket ökar betydelsen av att skydda det mest skyddsvärda. Genom en ändring i den nuvarande säkerhetsskyddsförordningen infördes den 1 april 2018 krav på samråd med Säkerhetspolisen och Försvarmakten inför viss utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet.

Arbetet med en ny säkerhetsskyddslag och en ny säkerhetsskyddsförordning som stärker skyddet för Sveriges säkerhet har slutförts. Den nya lagstiftningen trädde i kraft den 1 april 2019.

Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor, med uppdraget att se över säkerhetsskyddslagen när det gäller utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet, sanktioner och tillsyn, har fått i uppdrag att även se över skyldigheten att ingå säkerhetsskyddsavtal vid överenskommelser med utomstående som berör den säkerhetskänsliga verksamheten. Utredningen överlämnade i slutet av november 2018 Betänkande av utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor – kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82). Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Säkerhetsfrågorna är viktiga när den offentliga förvaltningen digitaliseras i allt högre utsträckning, anger regeringen vidare. Myndigheten för digital förvaltning har inrättats och ska bedriva sitt arbete med digitalisering av den offentliga förvaltningen på ett sätt som säkerställer skyddet av säkerhetskänslig verksamhet och informationssäkerhet i övrigt och skyddet av den personliga integriteten. I syfte att öka säkerheten i den offentliga förvaltningen har regeringen även gett flera myndigheter uppdrag avseende säkert elektroniskt informationsutbyte samt säker och effektiv tillgång till grunddata.

FRA, Försvarsmakten, MSB och Säpo har i enlighet med ett regeringsuppdrag presenterat ett förslag om att inrätta ett nationellt cybersäkerhetscenter under 2020. Centret syftar till att förstärka myndigheternas förmåga att lösa sina respektive uppdrag, samtidigt som det ger förbättrade möjligheter att höja den nationella förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberangrepp och andra it-incidenter som riskerar att skada Sveriges säkerhet. Förslaget är att verksamheten i centret successivt ska byggas upp under en femårsperiod, för att kunna ge full effekt 2025.

Av MSB:s årsredovisning för 2019 framgår att MSB har arbetat med att stärka informations- och cybersäkerheten i Sverige och för att öka förutsättningarna att möta framtida utmaningar inom digitalisering. Genom myndighetssamverkan har grunderna tagits fram inför inrättandet av ett nationellt cybersäkerhetscenter, och en nationell handlingsplan för informations- och cybersäkerhet. MSB har även hanterat en stor mängd incidentrapporter från statliga myndigheter och samhällsviktiga aktörer. Av årsredovisningen framgår även att MSB tillsammans med Polismyndigheten arrangerade en nationell informationskampanj med budskapet Tänk säkert – gör smarta saker säkra. Kampanjen genomfördes under oktober i samband med den europeiska informationssäkerhetsmånaden. Syftet var att hjälpa individer och småföretagare att skapa ett säkrare internetbeteende.

I Riksrevisionens granskning Föråldrade it-system – hinder för en effektiv digitalisering (RiR 2019:28) framkommer att det finns föråldrade it-system hos ett stort antal myndigheter och att detta inte tidigare varit känt inom statsförvaltningen.

Regeringen anger i skrivelse 2019/20:82 om granskningen att den instämmer i Riksrevisionens bedömning att föråldrade it-system påverkar myndigheternas verksamhetsutveckling, försvårar fortsatt digitalisering och kan medföra stora risker ur ett informationssäkerhetsperspektiv. Regeringen delar dock inte Riksrevisionens bedömning att regeringen varit omedveten om den aggregerade risk som föråldrade it-system utgör för statsförvaltningen som helhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser, likt i betänkande 2018/19:FöU7, fortsatt positivt på regeringens nationella strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet för att kunna uppnå och bevara konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet av information,

inklusive det arbete som bedrivits sedan denna nationella strategi först publicerades. Den nationella och internationella digitalisering som sker i dag går i rasande fart och för inte bara med sig möjligheter till utveckling. Det finns alltför många dagsaktuella exempel på hur obehöriga aktörer kommit åt eller fått möjligheter att komma åt känslig information. Inte minst Riksrevisionens granskningar har visat på att informations- och cybersäkerheten hos svenska myndigheter inte utvecklats tillräckligt under ett antal år. Utskottet ser det därför som välkommet att en strategi på området presenterats av regeringen och att den följs upp regelbundet. Detta kommer att bidra till att skapa långsiktiga förutsättningar för informations- och cybersäkerheten för hela det svenska samhället.

När det gäller en generell förstärkning av informations- och cybersäkerheten, specifika åtgärder vid företagsuppköp och stöttande av myndigheters säkerhetsarbete anser utskottet att den aktuella strategin är basen för att kunna säkerställa just en systematisk och samlad ansats i arbetet med informations- och cybersäkerhet. Utskottet ser därför positivt på att regeringen inom ramen för denna strategi avser att bl.a. verka för att öka tydligheten i myndighetsstyrningen och lyfta fram betydelsen av ett tillfredsställande informations- och cybersäkerhetsarbete internt på myndigheter, att ta fram en nationell modell för systematiskt arbete och att verka för att samverkan och informationsdelning kan stärkas på området. Utskottet anser också att regeringens arbete med att verka för att säkerhetsskyddslagstiftningen bättre motsvarar de förändrade kraven på säkerhetsskydd inom informationssäkerhetsområdet är välkommet, bl.a. genom ett adekvat system för sanktioner och en effektiv tillsyn. Att NIS-direktivet genomförs effektivt och att det etableras en adekvat styrning och tillsyn av säkerheten i nätverk och informationssystem i samhällsviktig verksamhet är också viktigt för helheten. Utskottet vill även fortsättningsvis framhålla betydelsen av att myndigheterna inom SAMFI fortsätter att bidra till att stärka informations- och cybersäkerheten i landet och välkomnar arbetet med att etablera ett nationellt cybersäkerhetscenter.

Med anledning av det arbete som bedrivs anser utskottet att det för tillfället inte finns skäl att vidta ytterligare åtgärder för tillfället i fråga om informations- och cybersäkerhetsarbete. Motionsyrkandena avstyrks.

Uppdaterad och stärkt lag om skyddsobjekt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en uppdaterad och stärkt lag om skyddsobjekt.

Jämför reservation 26 (M).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M) anförs att det i dag inte är otillåtet att sprida bilder på skyddsobjekt utan att det endast är själva fotograferingen som är straffbart enligt skyddslagen. Motionärerna föreslår att den rådande lagstiftningen om skyddsobjekt ska uppdateras och stärkas så att även spridning av bilder av skyddsobjekt omfattas (yrkande 5).

Bakgrund

Gällande ordning

Enligt 7 § skyddslagen (2010:305) får tillträdesförbudet genom ett särskilt beslut förenas med ett förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom ett skyddsobjekt.

Lagen (2016:319) om skydd för geografisk information syftar uttryckligen till att skydda vissa uppgifter av betydelse för totalförsvaret. Lagen begränsar rätten till sjömätning, fotografering eller liknande registrering från luftfartyg samt spridning av en sammanställning av geografisk information.

Tidigare behandling

Vid riksdagens slutbehandling av proposition Skydd för geografisk information (prop. 2015/16:63) tillkännagav riksdagen till regeringen det som försvarsutskottet anförde om att regeringen bör se över bestämmelserna om skyddsobjekt för vissa militära ändamål (bet. 2015/16:FöU6, rskr. 2015/16:165). I mars 2017 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdraget att se över vissa frågor i regelverket som syftar till att skydda Sveriges totalförsvarsverksamhet (dir. 2017:31). Kommittén antog namnet Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet. I april 2018 överlämnade kommittén delbetänkandet Några frågor i skyddslagstiftningen (SOU 2018:26). Kommittén slutredovisade sitt uppdrag i övriga delar i maj 2019 (Förbättrat skydd för totalförsvaret, SOU 2019:34).

Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande återkom regeringen i proposition 2018/19:127 Skyddsobjekt och obemannade farkoster med förslag till lagändringar för förbättrat skydd för militära skyddsändamål, vilka utskottet tillstyrkte (bet. 2019/20:FöU2) och riksdagen sedermera biföll (rskr. 2019/29:19).

I propositionen föreslogs vissa ändringar i och kompletteringar av skyddslagens (2010:305) bestämmelser. Bland annat kompletterades uppräknningen i lagen av möjliga skyddsobjekt med ytterligare skyddsvärda verksamheter: posthantering, alarmering, försörjning med livsmedel och andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap, fartyg som används för transport av kärnämnen samt vissa militära fordon.

Pågående arbete

I delredovisningen av sin slutrapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) – som regeringen för närvarande bereder – understryker Försvarsberedningen följande:

Vikten av att det finns en god författningsberedskap, dvs. att den svenska författningen innehåller de bestämmelser som är nödvändiga för att totalförsvaret ska kunna lösa sina uppgifter och för att det svenska samhället ska fungera i laga former även under kriser och i krig. Försvarsberedningen konstaterar att nuvarande regelverk ger en bred uppsättning legala instrument för att mobilisera och dra nytta av samhällets samlade resurser i syfte att nå största möjliga försvarseffekt.

Beredningen anför också följande:

I takt med att totalförsvarsplaneringen fortskrider kommer sannolikt behov av revideringar och kompletteringar av författningen att identifieras. Vidare kan de förslag som Försvarsberedningen lämnar i [sin] rapport komma att ge upphov till ny eller reviderad författning.

Utskottets ställningstagande

Liksom utskottet uttryckte i betänkande 2017/18:FöU7 är det viktigt ur ett totalförsvarsperspektiv att det finns en god författningsberedskap. Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter att se över behoven av ny eller reviderad författning, bl.a. i samband med det kommande inriktningsbeslutet för försvaret.

Utskottet anser i grunden att nya eller förstärkta hot kräver en översyn av hur samhällsviktiga verksamheter kan skyddas. Därmed är skyddslagens bestämmelser centrala. Det arbete som Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet har genomfört har hittills lett fram till flera viktiga ändringar i skyddslagen.

Mot bakgrund av det grundliga arbete som kommittén och regeringen bedrivit med att se över skyddslagen ser utskottet inte skäl till att vidta några ytterligare åtgärder i dagsläget i fråga om skyddslagen, mer specifikt om spridning av bilder av skyddsobjekt. Motionen avstyrks.

Statens haverikommission

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om Statens haverikommissionens förordning med instruktion.

Motionen

I motion 2019/20:2879 av Borian Åberg (M) hänvisas till förordning (2007:860) med instruktion för Statens haverikommission (SHK) där det stipuleras att säkerhetsutredningar ska ledas av myndighetschefen eller av en haveriutredare som är jurist och har domarerfarenhet samt att generaldirektören ska vara jurist och ha domarerfarenhet. Motionären anför att kravet på domarerfarenhet är omodernt och föreslår därför att kravet i förordningen med instruktion för SHK slopas.

Bakgrund

Gällande ordning

I 1 § förordningen (2007:860) med instruktion för Statens haverikommission anges att ”Statens haverikommission genomför undersökningar enligt lagen (1990:712) om undersökning av olyckor och samverkar med berörda myndigheter i deras olycksförebyggande verksamhet. Haverikommissionen samverkar även med myndigheter och organisationer i andra länder i frågor som ligger inom myndighetens verksamhetsområde.”

I paragrafen anges vidare: ”Haverikommissionen är behörig myndighet för säkerhetsutredningar enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 996/2010 av den 20 oktober 2010 om utredning och förebyggande av olyckor och tillbud inom civil luftfart och om upphävande av direktiv 94/56/EG.”

Enligt 4 § ska minst en av haveriutredarna vid myndigheten vara jurist och ha domarerfarenhet. Undersökningar och säkerhetsutredningar som avses i 1 § leds av myndighetschefen eller av en haveriutredare som är jurist och har domarerfarenhet (6 §). Enligt 10 § ska generaldirektören vara jurist och ha domarerfarenhet.

Utskottets ställningstagande

Statens haverikommissionens (SHK) utredningar syftar inte till att fördela skuld eller ansvar. Enligt instruktionen för myndigheten har regeringen valt att ange att undersökningar och säkerhetsutredningar ska ledas av myndighetschefen eller av en haveriutredare som är jurist och har domarerfarenhet. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen och har för närvarande inte heller något underlag för att föreslå några ändringar i fråga om detta. Motionen avstyrks.

Kustbevakningen som tillsynsmyndighet för svavelförordningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande i fråga om Kustbevakningen som tillsynsmyndighet för svavelförordningen.

Jämför reservation 27 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) anförs att miljöarbetet till sjöss är en viktig del för bättre miljö, bl.a. inom ramen för den s.k. svavelförordningen (2014:509). Genom att kontrollera att denna förordning efterlevs kan stora miljövinster göras. I dag är Transportstyrelsen tillsynsmyndighet för svavelförordningen. I motionen föreslås att Kustbevakningen får denna roll i stället eftersom de har bäst förutsättningar att sköta tillsynen, enligt motionärerna (yrkande 46).

Bakgrund

Pågående arbete

Som svar på fråga 2019/20:937 av Caroline Nordengrip (SD) om svavelförordningen svarade miljö- och klimatminister Isabella Lövin den 20 februari 2020 följande:

Det är djupt oroande när de regler som är uppsatta för att skydda människors hälsa och miljön inte följs. Regeringen arbetar därför aktivt för att förbättra regelefterlevnaden. Eftersom det finns starka ekonomiska incitament för att bryta mot svavelreglerna behövs ett fungerande sanktionssystem för att säkerställa att bestämmelserna följs. Regeringen införde därför den 3 september 2018 miljöstraffavgifter för överträdelser av svavelförordningen. Sanktionssystemet har varit på plats för kort period för att effekten av det säkert ska kunna utvärderas. De mätningar som görs visar dock på en väldigt hög efterlevnad. Caroline Nordengrip hänvisar i sin fråga till siffror som baserar sig på uppgifter från år 2015. Nyare mätningar från i år och förra året visar att över 95 procent av alla fartyg nu följer reglerna. Sammantaget är det därför inte aktuellt att göra en förflyttning av tillsynsansvaret. Införandet av sanktionsavgiften sänder en tydlig signal till rederierna om att regeringen ser med största allvar på frågan och jag förutsätter att redarna kommer att fortsätta ta sitt ansvar och följa de regler som gäller i svenska vatten. Jag kommer att följa frågan noggrant (M2020/00223/KI).

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner att eftersom ett liknande förslag nyligen prövades i utskottet i samband med att regeringens budgetproposition för 2020 bereddes (bet. 2019/20:F6U1) och förslaget om att ge Kustbevakningen utökade anslag och

uppgifter inte fick stöd – samt att regeringen arbetar aktivt med frågan i övrigt – finns det för närvarande inte anledning att ompröva riksdagens beslut. Motionsyrkandet avstyrks.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför det särskilda yttrandet (M, SD, C, KD, L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2018/19 har detta gjorts i betänkandena 2018/19:FöU4 och 2018/19:FöU7, men det har också gjorts i betänkande 2019/20:FöU1, och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden, och det finns inte heller andra skäl att åter behandla motionerna i vanlig ordning. Motionerna avstyrks därför.

Reservationer

1. Totalförsvaret, punkt 1 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Under många år har totalförsvarsperspektivet saknats när verksamhet har utvecklats, och mycket verksamhet har också avvecklats som en konsekvens av detta. Det betyder att sårbarheter har byggts in i verksamheter som kan behövas under en längre kris eller höjd beredskap och ytterst krig. För att undvika att denna situation fortsätter är det viktigt att fler verksamheter beaktar totalförsvarsperspektivet när verksamheten planeras och genomförs. Totalförsvarsperspektivet behöver därför genomsyra fler politikområden och samhällssektorer så att sårbarheter inte byggs in i samhällsviktig verksamhet.

I juni 2019 föreslog den parlamentariska kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet att det införs en uttrycklig skyldighet i lag för kommuner och regioner att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet. Jag stöder det kravet och föredrar att detta införs i kommunallagen framför lagen om extraordinära händelser. Staten kan och bör i så stor utsträckning som möjligt också vara tydlig i sina förväntningar om vad det är det civila försvaret ska klara av, och under hur lång tid.

Jag föreslår sammanfattningsvis att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvarets utveckling och att det ska ses över möjligheterna för en lagstadgad skyldighet för kommuner och regioner att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

2. Frivilligas roll i totalförsvaret, punkt 3 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att det för att försvara Sverige mot yttre hot krävs en professionell kärna och ett folkligt djup. Frivilliga är med och bär upp krisberedskapen och det civila försvaret. Vi behöver både militärt försvar och civilt försvar, och vi behöver både yrkeskunnande och frivilliga krafter. De frivilliga försvarsorganisationerna fyller en betydande roll för den civila delen av totalförsvaret. Det finns också frivilliga som inte vill lägga all sin tid på detta utan i stället kunna vara en extra kraft när det väl gäller, t.ex. vid bränder, större elavbrott och översvämningar.

Sverige måste kunna ta vara på denna frivillighet. Det finns goda exempel på detta, såsom de frivilliga resursgrupperna och det lokala initiativet Förstärkt medmänniska.

Vi anser att det i den proposition om totalförsvaret som regeringen har aviserat till hösten 2020 bör finnas med förslag på hur frivilliga resurser med grund i krisberedskapen kan tas till vara i totalförsvaret.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

3. Stärkt krisledningsförmåga, punkt 4 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att den svenska modellen med självständiga och sinsemellan likställda myndigheter har många fördelar. Det kan dock försvåra snabba och resoluta ingripanden när en kris uppkommer som spänner över flera myndigheters ansvarsområden. Det kan i sådana situationer finnas anledning att ha en tydligare hierarki med en krisledande instans som har befogenhet att i ett krisläge styra över andra myndigheter.

En erfarenhet från den stora skogsbranden i Västmanland 2014 var att krisledningen blev mer strukturerad och metodisk efter statens övertagande då en ny samlad räddningsledning etablerades. Även den utredning som analyserade skogsbränderna sommaren 2018 pekar på snarlika brister i krisledningen. Ett möjligt alternativ är att regeringen ges möjlighet att i en kris särskilt förordna om att en viss instans ska få krisledande befogenhet och beslutsrätt över andra myndigheters resurser. Detta skulle kräva att Regeringskansliets förmåga att identifiera och följa kriser och att agera i en kris förbättras. Även av andra skäl bör myndigheternas inbördes förhållanden i samband med kriser ses över, i syfte att skapa en effektivare modell för krishantering.

Det är kommunerna som har ansvaret för det lokala krisarbetet. De måste känna att det finns både stöd och ekonomiska och personella resurser och bra samverkan så att de kan fullgöra sina uppgifter. Staten bör ta ett större ansvar för det lokala krisarbetet och underlätta för kommunerna. Förutom att underlätta ekonomiskt för de utsatta kommunerna måste länsstyrelsernas kompetens och resurser för krishantering stärkas.

Vidare behöver statens tillsyn stärkas. Det gäller resurser, kompetens och arbetsformer. Det innebär bl.a. att länsstyrelserna bör prioritera tillsynsuppgifterna inom området skydd mot olyckor högre.

Vi föreslår sammanfattningsvis att det ska skapas en modell för snabbare och tydligare statlig krisledning. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

4. Särskild lagstiftning för hantering av civila kriser, punkt 5 (M, C)

av Pål Jonson (M), Daniel Bäckström (C), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5 och

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 20.

Ställningstagande

Reglerna i 13 kap. regeringsformen om krig och krigsfara ökar handlingsutrymmet för de högsta statsorganen i krig, krigsfara och utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara så att de åtgärder som situationen kräver kan vidtas. Vi menar att det för civila kriser inte finns motsvarande särskilda regleringar som ökar handlingsutrymmet för statsorganen. Grundlagsutredningen lade i sitt betänkande från 2008 fram förslag om att i regeringsformen föra in särskilda regler om hur civila kriser ska kunna hanteras (SOU 2008:125 s. 521 f.). Behovet av sådan lagstiftning har bl.a. påtalats av Tsunamikommissionen (SOU 2005:125 s. 308). Förslagen i Grundlagsutredningen innebar bl.a. att regeringens normgivningskompetens skulle kunna vara större i en nödsituation.

Vi föreslår att en särskild lagstiftning om hanteringen av civila kriser ska införas. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

5. Utveckling av det civila försvaret, punkt 6 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12.

Ställningstagande

En god vardagsberedskap leder till en bättre krisberedskap som också förbättrar förutsättningarna för det civila försvaret, även om förutsättningarna är anorlunda under höjd beredskap och krig. Inte minst kräver det mer resurser och reservkapacitet på ett helt annat sätt än vardagens händelser. En säkerhetspolitisk kris kräver en ökad förmåga och uthållighet på ett helt annat sätt än de flesta fredstida kriser. Det saknas i mångt och mycket i dag, anser jag. Samtidigt är det viktigt att undvika duplicering och inte bygga upp parallella strukturer för vardag och krig. Utgångspunkten måste vara att sårloösningar i största möjliga mån ska undvikas. Det kan betyda att förändringar behöver göras i vardagens strukturer för att kunna förbättra förmågan och arbeta i en struktur som också är anpassad eller lätt går att anpassa för höjd beredskap och krig. Jag föreslår därför att strukturen för ansvar, ledning och samordning för civilt försvar inte ska skilja sig nämnvärt från ansvar, ledning och samordning vid fredstida kriser.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

6. Återinförande av civilplikten, punkt 7 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Matheus Enholm (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 57.

Ställningstagande

Brandskydd och räddningstjänst är en viktig komponent i det civila försvaret. Det finns behov av omfattande utbildningsinsatser för stora grupper för att de ska kunna fungera som räddningspersonal i en krigs- eller krissituation. För att möjliggöra en organisation för sådant ändamål behöver civilplikten återinföras fullt ut, anser vi. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

7. Samarbete mellan frivilligorganisationer och näringsliv, punkt 9 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Jag vill se en större och tydligare roll för civilsamhället och frivilligorganisationer i händelse av kris och krig. För att få ut största möjliga effekt av frivilligorganisationerna är det viktigt att kommuner, regioner och andra myndigheter involverar dessa redan i planeringsskedet. Det är då de kan göra störst skillnad i katastrofen och de ordinarie resurserna kanske inte räcker till. Det är viktigt att de också involveras i den övningsverksamhet som genomförs, gärna

redan i övningsplaneringen. För att göra det möjligt behövs avtal mellan offentliga organisationer- och frivilligorganisationer skrivs. Det finns också goda exempel på frivilligorganisationer som i sin tur samarbetar med privata företag för att få tillgång till de resurser som de själva behöver för att kunna lösa sina uppgifter vid en kris. Jag föreslår att behovet av fler samarbeten och partnerskap mellan frivilligorganisationer och näringsliv – som ett sätt att förbättra förmågan – ska ses över.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

8. Försvarsmaktens roll vid civila kriser, punkt 11 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3 och
avslår motionerna
2019/20:136 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) och
2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Försvarsmaktens stöd till det övriga samhället vid civila kriser regleras i ett antal författningar, varav den s.k. stödförordningen – förordning (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet – är mest central i sammanhanget. Enligt stödförordningen får Försvarsmakten lämna stöd till polisen, Kustbevakningen, Tullverket, andra statliga myndigheter samt kommuner och regioner. Under vissa förhållanden får stöd lämnas även till enskilda. Som allmänna förutsättningar för att Försvarsmakten ska lämna stöd gäller att Försvarsmakten ska ha resurser som är lämpliga för uppgiften och att det inte allvarligt hindrar dess ordinarie verksamhet.

I försvarets inriktningsproposition från 2004 (prop. 2004/05:5) fastslogs att Försvarsmakten skulle kunna ge stöd till samhället men att detta stöd inte får vara dimensionerande för resurserna. I den senaste inriktningspropositionen från 2015 återupprepas detta. Därutöver ska Försvarsmakten bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov. Detta stöd ska ges inom ramen för Försvarsmaktens befintliga förmåga och resurser. Stödet till samhället vid allvarliga olyckor och fredstida krissituationer ska inte vara dimensionerande för Försvarsmakten.

Vi vill att det införs en tydligare skyldighet för Försvarsmakten att bistå andra myndigheter i samband med civila kriser. Detta kräver att Försvarsmakten tillförs mer resurser. Utvecklingen av skyddet mot olyckor och krisberedskapen bör gå hand i hand med utvecklingen av Försvarsmakten, eftersom det skulle innebära ökade möjligheter till ett effektivt utnyttjande av samhällets samlade resurser (jfr Skogsbrandsutredningens rapport s. 153). Det finns också anledning att överväga om regeringen bör ges möjlighet att i större utsträckning överpröva Försvarsmaktens beslut att neka bistånd i samband med allvarliga civila kriser.

Vi vill också att MSB och Kustbevakningen återigen blir myndigheter under Försvarsdepartementet i stället för att sortera under Justitiedepartementet som de gjort sedan nuvarande regering tillträdde. Den nuvarande ordningen där Försvarsdepartementet blivit ett rent militärdepartement är inte ägnat att bidra till att Försvarsmakten tar ett större ansvar även för civila kriser.

Vi föreslår sammanfattningsvis att åtgärder ska vidtas för att tydliggöra Försvarsmaktens roll i samband med civila kriser. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

9. Försvarsmaktens roll vid civila kriser, punkt 11 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:136 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) och avslår motionerna

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3 och

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Sverige och världen står inför stora klimatförändringar och ökande miljöproblem. Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska vara att värna vårt lands säkerhet. Det kräver en modern försvarsmakt som har förmågan att möta de olika former av hot som vårt land kan ställas inför, men som också har möjlighet att vara en fredsbevarande kraft i andra delar av världen. Försvarsmaktens främsta uppgift är att tillhandahålla ett militärt försvar som kan möta de kriser vi ställs inför – ytterst en väpnad konflikt. Men Sverige är ett alltför litet land för att inte samordna och koordinera sina resurser.

Jag föreslår därför att det ska utredas hur Försvarsmakten kan ges i uppdrag att både i sin planering och i sin verksamhet dimensionera för att kunna bistå

samhället vid nationella kriser och katastrofer samt vid extraordinära händelser som omfattar såväl sjöräddning som brandbekämpning och naturkatastrofer och i detta sammanhang även se över hur ett eventuellt ersättningsystem kan konstrueras.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

10. Försvarsmaktens roll vid civila kriser, punkt 11 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14 och avslår motionerna

2019/20:136 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) och

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att det finns behov av att utveckla samhällets förmåga att stödja Försvarsmakten vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld. Samtidigt skulle det behöva utredas hur Försvarsmakten kan vara övriga samhället mer behjälplig vid krissituationer. Försvarsmakten har kompetenser och resurser som kan spela en viktig roll vid olika typer av påfrestningar på samhället, t.ex. naturkatastrofer, terrorhandlingar och allvarliga olyckor. Under lång tid har det funnits en uttalad tveksamhet såväl på politisk nivå som bland andra myndigheter att utnyttja Försvarsmaktens olika förmågor vid händelser där olika civila myndigheter har huvudansvaret. Nedmonteringen av de militära och civila staber som skulle samverka i krig har lett till att kunskapen om Försvarsmaktens olika möjligheter att stödja det civila samhället till mycket stor del försvunnit. Detta innebär att dessa befintliga statliga resurser riskerar att bli outnyttjade i situationer där de skulle kunna göra stor nytta, att olika myndigheter anskaffar system där likartade system redan finns i Försvarsmakten, att det byggs upp parallella kompetenser inom statsförvaltningen och att underhållskostnaderna för olika system blir höga genom att materielanskaffning och underhåll inte samordnas mellan civila myndigheter och Försvarsmakten. Effekten av eventuella insatser blir också lägre genom att berörda civila myndigheter inte övat ihop med olika komponenter ur Försvarsmakten och därmed inte heller vet hur resurserna skulle kunna utnyttjas på bästa sätt. Jag föreslår därför att det ska tillsättas en utredning i syfte att utreda hur Försvarsmakten skulle kunna vara

övriga samhället behjälplig vid krissituationer. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

11. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1 och

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 6 och avslår motionerna

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 17,

2019/20:1619 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 6,

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4 samt

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Sverige har av tradition varit ett land som i princip varit självförsörjande på jordbruksprodukter. I dag är situationen en annan. Statistik från 2013 (SCB) visar en självförsörjningsgrad på nötkött med 51 procent, griskött 67 procent och lamm 32 procent. Trenden är dessutom tydligt nedåtgående sedan flera år. Detta kopplat till den dåliga lönsamheten för jordbruksföretagare innebär troligtvis att utvecklingen kommer att fortsätta vara negativ. Klimathot, en växande befolkning och den pågående inflyttningen till storstäder försvårar också situationen. Men i händelse av nöd måste Sverige kunna försörja sin egen befolkning med livsmedel.

En annan oroande faktor är att det generellt sett är dåligt med de enskilda hushållens kunskap och beredskap vid en eventuell kris. För även om de flesta konsumenter känner ansvar för sin egen livsmedelsförsörjning påverkar en krissituation hela logistikkedjan, vilket naturligtvis är svårt att överblicka för den enskilde.

Vidare saknas det i dag samlat ansvar för och en överblick av vad som händer med livsmedelsförsörjningen i händelse av en allvarlig kris. Vi anser därför att det behövs ett tydligare och samlat samordningsansvar när det gäller försörjningstrygghetsfrågorna, för exempelvis livsmedel och drivmedel, och att regeringen bör ge ett sådant uppdrag till lämplig myndighet.

Vi föreslår sammanfattningsvis att regeringen ska se till att Sverige i händelse av kris måste ha högre beredskap att försörja befolkningen med livsmedel och under längre tid än i dag. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

12. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 17 och 18 samt avslår motionerna

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 17,

2019/20:1619 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 6,

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 6 och

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Svenskt jordbruk och livsmedelsförsörjning är viktigt för totalförsvaret. En aspekt av Sveriges försörjningsförmåga är att öka andelen svenskproducerad mat. För att göra det krävs att svenskt jordbruk är konkurrenskraftigt. Att öka och bevara den odlingsbara marken är viktigt ur ett beredskapsperspektiv, inte minst för att kunna ställa om produktion och verksamhet om det skulle behövas. För att andelen svensktillverkade livsmedel ska öka, måste de svenska bönderna få bättre möjligheter att konkurrera med matproducenter i utlandet. Det handlar om allt ifrån att det måste bli billigare att driva jordbruk till att Sverige måste sätta mer press inom EU för att andra länder ska närma sig de hårda miljö- och djurskyddskrav som svenska bönder följer.

Andelen svenska livsmedel är dock inte den enda aspekten av en god livsmedelsberedskap vid kris eller kris. Jag ser också att det finns brister i reservkapacitet och i bl.a. logistik. Lagerhållning av inte minst nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror i omsättningslager blir också viktigt när ordinarie försörjningssystem är sårbara. Eftersom alla led i livsmedelsförsörjningskedjan ägs, drivs och organiseras av det privata näringslivet kan vi inte nog understryka vikten av att detta görs av det offentliga och privata näringslivsägare tillsammans.

Jag föreslår sammanfattningsvis att livsmedelsförsörjningen och livsmedelsberedskapen i Sverige ska förbättras i samverkan mellan näringslivet och det offentliga utifrån deras olika roller och att livsmedelsberedskapsarbetet ska bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik, lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

13. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:1619 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motionerna

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 17,

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 6,

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4 samt

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Jag anser att det är bekymmersamt att Sverige har en självförsörjningsgrad på endast ca 50 procent när det gäller livsmedel. En ökad självförsörjningsgrad skulle göra oss bättre rustade vid kriser och extremväder samt minska vårt importberoende. Även i Förvarsberedningens rapport Motståndskraft (Ds 2017:66) konstateras att en ökning i produktion av livsmedel i Sverige i förlängningen kan skapa förutsättningar för att förbättra livsmedelsberedskapen. Det skulle enligt vår uppfattning även ge oss förutsättningar att stärka både produktionen och konsumtionen av hållbar mat, dvs. mat som i större utsträckning är växtbaserad, närproducerad, ekologisk och på sikt fossilfri.

Jag föreslår därför att Sverige ska anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel på minst 80 procent.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

14. Livsmedelsberedskap, punkt 12 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4 samt avslår motionerna

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 17,

2019/20:1619 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 6,

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 6 och

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och anges i dag till under 50 procent. Om hänsyn tas till att maten ska kunna produceras även när importen av sådant som drivmedel, gödningsmedel, foder och andra insatsvaror skärs av, bedömer expertis på Livsmedelsverket att Sveriges försörjningsgrad ”är lika med noll”. I Sverige saknar vi med andra ord möjligheter att försörja vår befolkning med livsmedel för den händelse att handeln med omvärlden skulle skäras av. Även i fredstid kan vårt lands integritet hotas av att någon kan kontrollera tillförselvägarna till Sverige. Den nuvarande situationen har uppkommit genom en lång tids nedprioritering av försörjningstryggheten. Jag föreslår därför att regeringen ska verka för en svensk försörjningstrygghet på livsmedelsområdet och återkomma till riksdagen med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad för livsmedel.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

15. Dricksvatten, punkt 13 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2 och

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Vatten är en förutsättning för att få en bra livsmedelsförsörjning i Sverige. Livsmedelsverket ansvarar för den nationella samordningen när det gäller beredskapsplanering avseende dricksvattenförsörjning. Kommunerna är ansvariga för dricksvattenförsörjningen och en del ligger långt fram i olika projekt såsom exempelvis avsaltninganläggningen på Öland. Andra har längre att gå, och en del har löst problemet med att ha avtal med annan kommun om dricksvattenförsörjningen.

Ett problem vi ser med det är rent logistiskt. Det är en stor utmaning att tillhandahålla nödvatten till en kommuns alla invånare vad gäller transporter, personal m.m. I slutändan kan problem med dricksvattenförsörjningen leda till stora kriser och hamna på ett såväl regionalt som nationellt större ansvar. Dagens problematik med vattenbrist visar på behovet av både kortsiktiga/tillfälliga och långsiktiga vattenfördröjande åtgärder.

För att kommunen ska kunna säkerställa tillgången till dricksvatten vid höjd beredskap och krig anser vi att planeringen och logistiken kring dricksvattenförsörjningen måste stärkas hos kommunerna. Förutom att inventera och säkerställa möjligheter till reservvattentäcker och vattenkraftverk kan det också finnas behov av att utöka lagerhållningen av kemikalier och reservdelar samt säkra tillgången på reservkraft för att säkerställa nödvattenförsörjningen.

Olika metoder för att upprätthålla försörjningen av dricksvatten i de fall transportmöjligheterna begränsas måste identifieras. Då grundvattennivåerna redan är låga på många håll i landet är detta också viktigt under fredstid. Kommunerna behöver planera för en prioritering av dricksvattenförsörjningen på den lokala nivån utifrån geografiska och faktiska förhållanden i den egna kommunen.

Sveriges geologiska undersökning har fått förstärkta resurser för att bistå kommuner och län med fördjupade kartläggningar av grundvattenresurser i särskilt utsatta regioner; problemet är att grundvattennivåerna är låga i nästan hela landet.

Vi föreslår sammanfattningsvis att regeringen bör verka för en nationell analys av situationen. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

16. Läkemedelsberedskap, punkt 14 (M, C)

av Pål Jonson (M), Daniel Bäckström (C), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:1472 av Kristina Axén Olin (M),
2019/20:2180 av Lars-Arne Staxäng (M) och
2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19 och
avslår motionerna
2019/20:669 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 4 och
2019/20:2313 av Eva Lindh m.fl. (S).

Ställningstagande

Sverige är sårbart när det gäller tillgången på läkemedel i kris och krig. Många läkemedel tillverkas utomlands, ofta inte ens i Europa. Ett helhetsperspektiv måste läggas på försörjningen av läkemedel i Sverige där hänsyn tas till många olika faktorer, inklusive lagerhållning, beredskap och sårbara flöden.

Vi står bakom Försvarsberedningens förslag om att ställa ökade krav på regioner att lagerhålla läkemedel och sjukvårdsmateriel så att redundans finns för hantering av både stora skadeutfall och störningar i försörjningsflöden. Försvarsberedningen föreslår också bl.a. att den statliga lagerhållningen utökas och framhåller att avtal behöver förhandlas med både importörer och återförsäljare. Därtill måste distributionen säkerställas vilket i sig kan vara en utmaning då beroendena är många, inte minst av elektroniska kommunikationer och el men också drivmedel. De nordiska länderna behöver samarbeta mer i frågor som rör krisberedskap och civilt försvar, och läkemedelsförsörjningen bör vara ett sådant område där man kan samarbeta mer. Det torde ytterligare kunna minska riskerna för stopp i olika försörjningsflöden. Möjligheten att ge och ta emot stöd mellan de nordiska länderna behöver utvecklas och planeras för också när det gäller läkemedel och andra kritiska sjukvårdsprodukter.

Vi föreslår sammanfattningsvis att regeringen ska verka för att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga när det gäller läkemedel i vardag, kris och krig och att en ansvarig myndighet för detta ändamål utses.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

17. Läkemedelsberedskap, punkt 14 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:669 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2019/20:1472 av Kristina Axén Olin (M),

2019/20:2180 av Lars-Arne Staxäng (M),

2019/20:2313 av Eva Lindh m.fl. (S) och

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Extra utmaningar kan förekomma vid internationella kriser. Detta är kriser som drabbar Sverige direkt men även indirekt. Bland annat har Riksrevisionen granskat livsmedels- och läkemedelsförsörjning (RiR 2018:6). De noterar bl.a. följande: ”I den nationella risk- och förmågebedömningen för 2016 ansåg MSB att Sverige är fortsatt beroende av import av läkemedel. Sveriges inhemska produktion av läkemedel är liten och inga vacciner produceras nationellt.” De noterar vidare att ansvaret för totalförsvarets läkemedelsförsörjning som ålades Apoteket AB till kommersialiseringsbeslutet 2009 därefter överflyttades till marknaden. Jag menar att det måste finnas ett statligt ansvar för totalförsvarets läkemedelsförsörjning.

Jag föreslår därför att det vid internationella kriser ska finnas tillgång i Sverige till läkemedel som inte kan anstå. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

18. Drivmedelsberedskap, punkt 15 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 13–15.

Ställningstagande

Energiförsörjningen i Sverige är viktig i fredstid och under höjd beredskap och i krig. El, fjärrvärme, olja och drivmedel utgör i dag viktiga energislag i Sverige. Det finns flera viktiga beroenden mellan energislagen men också mellan dessa och andra samhällsviktiga verksamheter. Sårbarheten och beroendena gör att vi behöver öka beredskapstänket kring energiförsörjningen. När nya och renare energisystem utvecklas behöver därför totalförsvarets behov beaktas. Detsamma gäller när ny energiinfrastruktur byggs ut.

Sverige är i dag totalt beroende av omvärlden för sin import av råolja. Under 2015 importerade Sverige 24 miljoner kubikmeter råolja, huvudsakligen från Ryssland. En stor del av den globala råoljeproduktionen sker också i oroliga och instabila områden i världen. Detta sammantaget med att användningen av fossil energi är skadligt för klimatet gör att skälen är många, och goda, att minska användandet och importen av fossil energi till förmån för förnybara och närproducerade energikällor.

En ökad inhemsk produktion av biodrivmedel innebär en ökad försörjningstrygghet men skapar också utökad företagande och fler arbetstillfällen inom de gröna näringarna. Dessutom produceras biodrivmedel mest effektivt i bioraffinaderier där andra produkter samproduceras, vilket gynnar innovation, teknikutveckling och svensk ekonomi. Styrmedel som en ambitiös reduktionsplikt för vägtransporterna och krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle också för flygen är styrmedel som kan bidra till att investeringsviljan i Sverige ökar. En biobaserad ekonomi med förnybara råvaror som tallolja från skogen ersätter fossila råvaror och minskar beroendet av utländska och smutsig olja och gas. Centerpartiets förslag inom förnybar energi kan också bidra till fler fossilfria maskiner inom lantbruket, något som ökar t.ex. primärproduktionens motståndskraft eftersom också den blir mindre beroende av import av olja och fossila drivmedel. Det finns inget som hindrar en liknande utveckling för vissa militära fordon. I takt med att andelen etanol, biodrivmedel och andra förnybara bränslen ökar kan det bli aktuellt att beredskapslagra också dessa drivmedel.

Jag föreslår sammanfattningsvis att möjligheten att öka andelen inhemsk produktion av biodrivmedel som ett sätt att stärka motståndskraften och minska beroendet av utländsk olja och gas ska ses över och att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga när det gäller drivmedel vid en säkerhetspolitisk kris eller krig. Jag föreslår också att ansvarig myndighet ska ges i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol, biogas och andra förnybara bränslen i beredskapslagringen av drivmedel.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

19. Nationellt betalningssystem och kontanthantering, punkt 16 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Matheus Enholm (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 54 och
avslår motion
2019/20:2351 av Lars Jilmstad (M).

Ställningstagande

Vi menar att det digitala betalningssystemet är alltför sårbart och kan bli omöjligt att upprätthålla i samband med en större kris eller ett krig. Vi anser därför att regeringen behöver vidta åtgärder för att minska denna sårbarhet. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

20. Krisfond, punkt 17 (M, C)

av Pål Jonson (M), Daniel Bäckström (C), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 9 och
2019/20:3247 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Naturkatastrofer medför kännbara ekonomiska förluster för privatpersoner, näringsidkare och kommuner. Sverige har i dag inte något regelverk för ekonomisk ersättning när katastrofsituationer väl har inträffat. Istället beslutar regeringen från fall till fall om extra stöd ska beviljas. En nationell krisfond skulle skapa bättre förutsättningar för ett mer förutsebart ersättningssystem

som gynnar personer, näringsidkare och kommuner som drabbats extra hårt av naturkatastrofer. Det minskar också risken för att statens budget belastas med oförutsedda utgifter. Det skulle dessutom möjliggöra snabbare utbetalningar, vilket kan vara helt centralt för dem som drabbats.

Vi föreslår därför att förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningssystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbat särskilt hårt av en kris ses över. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

21. EU:s solidaritetsfond, punkt 18 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 34.

Ställningstagande

Klimatförändringarna ställer krav på att ligga steget före. Därför vill jag att medel från EU:s solidaritetsfond ska kunna användas till förebyggande insatser ifall det är konstaterat att det föreligger ett akut hot för naturkatastrofer. Stödet ska kunna gå till insatser som snabbt kan återställa olika samhällsfunktioner. I dag ges stöd enbart efter – eller i direkt anslutning till – katastrofer. Jag föreslår därför att regeringen ska verka för att medel från EU:s solidaritetsfond ska kunna betalas ut till förebyggande insatser vid fara för naturkatastrofer. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

22. Fyrverkerier, punkt 25 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:591 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) och
avslår motionerna

2019/20:1103 av Emma Hult och Elisabeth Falkhaven (båda MP) och
2019/20:3376 av Ingela Nylund Watz (S).

Ställningstagande

Fyrverkerier kan vara till glädje för en del men får också en rad negativa konsekvenser. Det är glädjande att MSB nu skärpt reglerna för försäljning och användande av raketer med styrpinne. Men det finns många skäl för att reglera användandet av fyrverkerier ytterligare – miljöskäl, personskadeskäl, djurskyddsskäl osv. Det handlar bl.a. om att i större utsträckning begränsa användandet till vissa anvisade platser och tidpunkter och att reglera vem som får sälja och köpa fyrverkerier och när detta ska få ske. I dag finns dock brister när det gäller såväl tillsyn som efterlevnad.

Jag föreslår att det ska göras en översyn av lagstiftningen i syfte att förbättra tillsynen, skärpa regleringen av användningen av fyrverkerier och öka efterlevnaden av lagstiftningen. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

23. Skärpta straff för innehav av sprängmedel, punkt 26 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3063 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi anser att straffet bör skärpas för den som ertappas med sprängmedel på allmän plats. Lagen om brandfarliga och explosiva varor bör ändras så att den som hanterar sprängmedel på allmän plats eller annan plats där människor brukar samlas döms för grovt brott till fängelse i lägst två år. Det är oacceptabelt att denna typ av gärningar i dag kan bedömas som brott av normalgraden med en straffskala från böter till fängelse tre år. Den ändring som vi föreslår skulle bl.a. underlätta de brottsbekämpande myndigheternas utredningar eftersom bevisning som knyter en viss person till sprängmedlet och en viss plats därmed skulle vara tillräckligt för att döma en person för grovt brott. Vid bedömningen av om det rör sig om ett grovt brott i dag gäller att det särskilt ska beaktas om varan varit särskilt farlig, hanteringen avsett flera varor eller om gärningen annars har varit av särskilt farlig art. Med särskilt farlig art avses bl.a. när varan

hanteras inom en kriminell gruppering, vilket inte sällan är svårt att bevisa för de brottsbekämpande myndigheterna.

Vi föreslår att själva innehavet av sprängmedlet på allmän plats ska vara tillräckligt för att grovt brott ska anses föreligga – dvs. samma regel som gäller för den som bär vapen på allmän plats. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

24. Informations- och cybersäkerhet, punkt 27 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:2718 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkandena 27 och 28,
2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 15 och
2019/20:2986 av Edward Riedl (M) samt
avslår motion
2019/20:2088 av Maria Nilsson (L).

Ställningstagande

En förutsättning för en god informationssäkerhet är en god informationsgång. Ansvarsfördelning och informationsgång mellan regeringen och dess myndigheter måste vara tydlig så att kriser kan förebyggas. Vid händelse av en kris måste den kunna hanteras snabbt och säkert för att minimera skadeverkningarna. Dessvärre visade den säkerhetsskandal på Transportstyrelsen som avslöjades sommaren 2017, och senare med de allvarliga brister och tillkortakommanden som uppdagades vid Svenska kraftnät liksom i Regeringskansliet att det finns uppenbara brister i denna ansvarsfördelning och informationsgång. Organisation och styrning, rutiner för samverkan, hantering av säkerhetskänslig information samt rutiner generellt för krishantering måste förbättras. För att stärka beredskapen generellt samt regeringens och myndigheternas förmåga att hantera liknande händelser i framtiden måste vi dra lärdom av det som inträffat.

Den offentliga sektorns ansvar gentemot medborgarna att upprätthålla sekretess och den personliga integriteten är stort. Skandalen på Transportstyrelsen sommaren 2017 visade vilka farliga följder en bristande informationshantering kan få. Ska vi klara omställningen till ett digitalt samhälle krävs en tydlig kompetensförsörjning och utveckling av ledningen inom den offentliga sektorn. Därför bör ett fortbildningskrav för personer med ledande befattning inom den

offentliga sektorn införs. Digitaliseringen innebär ett allmänt krav på effektivisering och modernisering inom den svenska förvaltningen och i detta rymms en stärkt kunskap och medvetenhet om hur informationssäkerheten ska förbättras.

Även för privatpersoner finns det relevans att fundera kring dessa frågeställningar. Kunskapen hos många är i dag god, men inte alltid anpassad till den enskilda medborgaren utan mera utifrån en anställning på en arbetsplats. Därför finns det skäl att lyfta frågan om informationssäkerhet i mera allmänna termer.

Sverige är på väg att få en ny myndighet för psykologiskt försvar och även ett cybercentrum som kommer att arbeta med frågorna i samverkan med relevanta aktörer. Det är därför tid att också se över vilka gränsdragningar som behöver göras och vilka uppgifter som ska lösas. En sådan uppgift bör vara att ta fram och genomföra en bredare informationskampanj till allmänheten gällande informationssäkerhet – “En svensk tiger” i modern tappning.

Sammanfattningsvis anser vi att det finns ett behov av att tydliggöra ansvaret för informationssäkerhet inom svensk statsförvaltning och ge stöd operativt och kompetensmässigt till myndigheterna men också att genomföra en bredare kampanj riktad till allmänheten. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

25. Informations- och cybersäkerhet, punkt 27 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2088 av Maria Nilsson (L) och avslår motionerna

2019/20:2718 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkandena 27 och 28,

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 15 och

2019/20:2986 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

FRA och MUST har ett ansvar för att säkerställa att svenska myndigheter har ett adekvat säkerhetsskydd, men Sverige behöver mer effektiva lagar som förhindrar informationsstölder. Tre svenska företag som sysslar med innovationer av mikrochips har blivit uppköpta av bulvanföretag som visade ha direkta kopplingar till den kinesiska staten.

Jag anser att Sverige behöver utreda en form av screeninglag vid företagsuppköp. Den screening som finns syftar endast till när det finns en direkt koppling till militär förmåga men inte till företag som finns längre ned i värdekedjan. Det innebär t.ex. att AI-teknologi som kan få en försvarsförmåga när det används i ett militärt sammanhang inte screenas. Tyskland, Frankrike och Storbritannien har redan den här typen av lagstiftning. På längre sikt kan detta innebära att dessa länder blir mindre villiga att handla med svenska företag där det finns en betydande säkerhetsrisk. Jag föreslår därför tillsättandet av en utredning om en screeninglag vid företagsuppköp i syfte att förhindra aktörer kopplade till främmande makt ges kontroll över svensk teknologi. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage detta för regeringen.

26. Uppdaterad och stärkt lag om skyddsobjekt, punkt 28 (M)

av Pål Jonson (M), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

I dag kan vem som helst med tillgång till internet besöka stora delen av världen virtuellt. Det är möjligt tack vare satellitbilder med hög upplösning och genom så kallad street-view-fotografering. Tekniken gör det möjligt att se sig omkring översiktligt och i 360 grader på marken. Insamlingen av materialet är mycket omfattande och ofta granskas inte bilderna innan de publiceras. Även svenska skyddsobjekt kan på så vis exponeras för hela världen. I dag är det inte otillåtet att sprida bilder på skyddsobjekt, utan det är själva fotograferingen som är straffbart enligt skyddslagen. Flera av de aktörer som i dag tillhandahåller tjänster där skyddsobjekt exponeras raderar bilderna när de får kännedom om detta. Det sker dock inte automatiskt.

Det är därför viktigt att lagstiftningen hänger med teknikutvecklingen och på ett väl avvägt sätt och sätter skydd av skyddsobjekt högre på dagordningen. Riksdagen beslutade i maj 2018 att skärpa straffen för obehörigt tillträde till skyddsobjekt.

Vi anser att för att möta det växande underrättelsehotet och försvåra möjligheten att rekognoscera skyddsobjekt bör nu även lagstiftningen ändras så

även spridning av bilder av skyddsobjekt omfattas. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna detta för regeringen.

27. Kustbevakningen som tillsynsmyndighet för svavelförordningen, punkt 30 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Matheus Enholm (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 46.

Ställningstagande

Vi anser att miljöarbetet till sjöss är en viktig del för bättre miljö bl.a. inom ramen för den s.k. svavelförordningen (2014:509). Genom att kontrollera att denna förordning efterlevs kan stora miljövinster göras. I dag är Transportstyrelsen tillsynsmyndighet för svavelförordningen. Vi föreslår att Kustbevakningen i stället får denna roll eftersom de har bäst förutsättningar att sköta tillsynen. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna detta för regeringen.

Särskilt yttrande

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 31 (M, SD, C, KD, L)

Pål Jonson (M), Daniel Bäckström (C), Sven-Olof Sällström (SD), Mikael Oscarsson (KD), Caroline Nordengrip (SD), Joar Forssell (L), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M), Maria Stockhaus (M) och Matheus Enholm (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:FöU4, 2018/19:FöU7 och 2019/20:FöU1, i förekommande fall ihop med företrädare för andra partier. Vi vidhåller våra respektive synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:136 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Försvarsmakten kan uppdras att både i sin planering och i sin verksamhet dimensionera för att kunna bistå samhället vid nationella kriser och katastrofer samt vid extraordinära händelser som omfattar såväl sjöräddning som brandbekämpning och naturkatastrofer och i detta sammanhang även se över hur ett eventuellt ersättningsystem kan konstrueras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:326 av Per-Arne Håkansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över frågan om hur Sveriges skyddsrum håller den av staten fastställda skyddskvaliteten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:529 av Désirée Pethrus (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU fortsätter att utveckla sin förmåga att bekämpa cyberangrepp och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:591 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av lagstiftningen i syfte att förbättra tillsynen, skärpa regleringen kring användningen av fyrverkerier och öka efterlevnaden av lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges nationella beredskap för klimatförändringar bör förstärkas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:603 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den svenska självförsörjningsgraden vad gäller livsmedel i termer av kvantitativa mål och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelskedjans sårbarhet vid kriser behöver utredas och ansvarsfördelningen i fråga om livsmedelsberedskapen behöver tydliggöras och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:613 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara samhällsviktig it-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerhetsrutiner för viss it-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:631 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett svenskt deltagande i en nordisk krisberedskapsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:652 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en skyddsrumavgift i syfte att öka antalet skyddsrumsinsektioner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:666 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brandskydd och om certifiering av installatörer av braskaminer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:669 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det vid internationella kriser måste finnas tillgång till läkemedel som inte kan anstå och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:671 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kustbevakningen och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jordskreds-säkring och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civilt försvar och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och tillkännager detta för regeringen.

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddsrum och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civil-militär samverkan och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SOS Alarm och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beredskapslager och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digitalt betalningssystem och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om psykologiskt försvar och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om cyberförsvar och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra civilplikten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:672 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskilda reservkraftnät och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skalskyddet mot fredstida och krigstida sabotage mot den storskaliga vattenkraften och kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:680 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett skärmböförbud på offentliga badanläggningar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:750 av Björn Söder m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör skaffa sig ett aktivt informationsteknologiskt försvar (en aktiv cyberförmåga) och att en samordnande myndighet bör ansvara för att den offentliga sektorn skyddas mot angrepp genom tillräckligt skydd och tillräcklig kompetens, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges självförsörjningsgrad i fråga om livsmedel bör öka för att garantera större uthållighet vid internationella kriser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1078 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga huruvida samtliga statliga, regionala samt kommunala myndigheter och organisationer som arbetar med krisberedskap ska åläggas att införa telekommunikationssystemet Rakel och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1080 av Marléne Lund Kopparklint m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera krisinformationen exempelvis genom att implementera EU-Alert för att stärka den svenska beredskapen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1103 av Emma Hult och Elisabeth Falkhaven (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om att enbart tillåta användandet av fyrverkerier, raketer och smällare vid offentliga arrangemang och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1298 av Marléne Lund Kopparklint och Arin Karapet (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla förmågan att möta hot mot samhället från biologiska smittor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1299 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör ges i uppdrag att meddela föreskrifter om skydd vid värmeböljor i behovsprövade särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1300 av Marléne Lund Kopparklint och Marie-Louise Hänel Sandström (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör ges i uppdrag att meddela föreskrifter om brandskydd för att uppnå en säker och likvärdig lägstanivå i behovsprövade särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1374 av Hanna Westerén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att skapa större samhällsberedskap för effekterna av extrem torka och vattenbrist och att se över möjligheterna att anpassa aktuell lagstiftning till vattenbrist och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1472 av Kristina Axén Olin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en nationell ambitionsnivå för vilka läkemedel och vilken sjukvårdsmateriel som det är nödvändigt att ha samt utse en ansvarig myndighet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1496 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att problemet med att ljud inte når alla vid brandlarm bör ses över och åtgärdas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1542 av Annicka Engblom m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kultursektorns viktiga roll i uppbyggnaden av totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Rekruteringsmyndigheten (TRM) i uppdrag att undersöka möjligheten att även krigsplacera kulturarbetare i sina professioner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1619 av Elin Segerlind m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel på minst 80 procent och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1649 av Marta Obminska (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skyddslagen och möjligheten att utse Svensk Kärnbränslehanterings fartyg till skyddsobjekt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1899 av Erik Ottoson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att möjliggöra lokala viktiga meddelanden till allmänheten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2011 av Aron Emilsson och Charlotte Quensel (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att långsiktigt säkra Götaälvdalen mot skred och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2038 av Karin Enström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka användningen och registreringen av samt tillgängligheten till hjärtstartare och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2088 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en screeninglag vid företagsuppköp i syfte att förhindra aktörer kopplade till främmande makt ges kontroll över svensk teknologi och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2158 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Skredrisken i Götaälvdalen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2164 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt överväga att göra det möjligt att använda AML i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2180 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ta fram och implementera en strategi för läkemedelsberedskap vid kris och krig och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2204 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av krisberedskapen i hela samhället och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2206 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett stärkt befolkningsskydd som är anpassat till nutida förhållanden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2278 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i händelse av kris måste ha högre beredskap att försörja befolkningen med livsmedel och under längre tid än i dag och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i händelse av kris måste ha beredskap att försörja befolkningen med dricksvatten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2313 av Eva Lindh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över frågan om beredskapslager för läkemedel samt förslag för att komma till rätta med brister i läkemedelstillgången och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2341 av Mikael Dahlgvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt centrum för kris och beredskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2344 av Mats Wiking och Jörgen Hellman (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uttryckningsfordon ska tillåtas att sända varningsmeddelanden begränsade i tid och rum men av stort värde för samhället, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2351 av Lars Jilmstad (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att banker och affärer fortsatt bör verka för att handeln med kontanter fortsatt fungerar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2413 av Sofia Westergren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att larmcentral 112 får positionering av inkommande samtal som rutin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att kriminalisera busringningar till 112 och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2597 av Jessika Roswall m.fl. (M):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddet av transportsystemet bör stärkas med anledning av det ökade terrorhotet och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att it-infrastrukturen i hela landet ska ha ett skydd som svarar upp mot det försämrade säkerhetspolitiska läget och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2648 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheterna att införa ett säkert och tryggt nationellt betalningssystem, oberoende av el och internet, bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2669 av Louise Meijer m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en stärkt livsmedelsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet ett tydligare och samlat samordningsansvar för försörjningstrygghetsfrågorna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2718 av Jessika Roswall m.fl. (M):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta ledningen för att på ett operativt sätt stödja myndigheternas säkerhetsarbete och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett utbildningskrav inom informationssäkerhet för personer på ledande positioner i offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2736 av Beatrice Ask m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera och stärka lagstiftningen rörande skyddsobjekt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2737 av Beatrice Ask m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en modell för snabbare och tydligare statlig krisledning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra Försvarmaktens roll i samband med civila kriser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa särskild lagstiftning om hanteringen av civila kriser och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att etablera en nationell krisfond och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en nationell analys av dricksvattenförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nästa inriktningsproposition för totalförsvaret ska inkludera förslag om hur

frivilliga resurser med grund i krisberedskapen kan tas till vara i totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att tydliggöra ansvaret för informationssäkerhet och genomföra en bredare kampanj riktad till allmänheten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2760 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av svensk försörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om böndernas roll vid kriser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2794 av Johan Pehrson m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handgranater bör klassas som vapen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2819 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att utreda hur Försvarsmakten skulle kunna vara övriga samhället behjälplig vid krissituationer och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att samövningar i större utsträckning än i dag kan ske myndigheter emellan och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en myndighet med ansvar för Sveriges cybersäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en myndighet med ansvar för psykologiskt försvar och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att effektivisera sjöoperativa myndigheters verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att, i enlighet med utredningen Maritimt samverkan, överföra huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningen från Sjöfartsverket till Kustbevakningen och tillkännager detta för regeringen.

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det civila försvarets tillgång till helikoptrar och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SOS Alarm och automatisk och exakt positionering och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samhällsskydd och krisberedskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2862 av Anna Sibinska (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansieringsfrågan för framtida portar i Göta älvs mynning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2879 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra kravet på domarerfarenhet i förordningen med instruktion för Statens haverikommission och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2986 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över offentlig förvaltnings arbete med informationssäkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3063 av Johan Forssell m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för personer som ertappas med sprängmedel på allmän plats och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3106 av Annie Lööf m.fl. (C):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medel från EU:s solidaritetsfond ska kunna betalas ut till förebyggande insatser vid fara för naturkatastrofer och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3247 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till en nationell krisfond som exempelvis kan användas till att ersätta drabbade skogsägare bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3262 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av fler samarbeten och partnerskap mellan frivilligorganisationer och näringsliv som ett sätt att förbättra förmågan och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att totalförsvarsperspektivet behöver genomsyra fler politikområden och att funktionalitetskrav och leveranskrav för samhällsviktig verksamhet ska tas fram så att inte sårbarheter byggs in i system och verksamheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en lagstadgad skyldighet för kommuner och regioner att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvarets utveckling och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en struktur för ansvar, ledning och samordning för civilt försvar inte skiljer sig nämnvärt från ansvar, ledning och samordning vid fredstida kriser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka andelen inhemsk produktion av biodrivmedel som ett sätt att stärka motståndskraften och minska beroendet av utländsk olja och gas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga när det gäller drivmedel vid en säkerhetspolitisk kris eller krig och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvarig myndighet bör ges i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol, biogas och andra förnybara bränslen i beredskapslagringen av drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsförsörjningen och livsmedelsberedskapen i Sverige bör förbättras i samverkan mellan näringslivet och det offentliga utifrån deras olika roller och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsberedskapsarbetet bör bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik, lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga när det gäller läkemedel i vardag, kris och krig och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa särskild lagstiftning om hanteringen av civila kriser och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över stärkta förutsättningar för frivilliga livräddare och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om de befintliga regelverk som styr kommunernas informations- och cybersäkerhet inklusive tillsyn är ändamålsenliga och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förslag för att motverka den ökade trenden av cyberbaserat industriellt ekonomiskt spionage behöver tas fram och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en it-have-rikommission och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimisäkerhetsstandarder och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om teknologiska möjligheter med samhällsstörande konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3346 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka samordningen och slå samman Kustbevakningen och gränspolisens till en enhet med en gemensam styrning och budget och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD):

73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att terror-säkra infrastrukturen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3376 av Ingela Nylund Watz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över lagstiftningen med syfte att inrätta ett nationellt förbud mot användning och försäljning av fyrverkerier och tillkännager detta för regeringen.